

1789.

1. Imelius, Christianus: De pacto de non alienando.
2. Kapff, Batus Jacobus: De fundamento communionis
bonorum conjugalis Germanice
3. Pflunder, Christoph Frid: Thesium inaug. pars mathe-
matico-physica.

1791.

1. Mejer, Franc. Christianus: De regimine territoriali
usque habitu ad jura quaesita subditorum
2. Schmid, Carol. Frid. Gust: De foro principum et
a subditis curiam Forum austracali

1792

1. Kapff, Batus Jacobus: De effectu divortii quoad
bona speciatim secundum jus Wirtemburgicum
2. Kapff, Batus Jacobus: Anus sit is, qui in conventionibus
ambiguae clarius loqui debuerit.
3. Pflunder, Christoph Fridus: Thesium inaug. pars mathe-
matico-physica.

1795

1. Gmelin, Christianus: *De Transactionis ratione eamque
in incunctis modis huius iuris Romani principis*

1796.

1. Gmelin, Christianus: *De indole bonam possessionis
contra tabb. iuxta doctrinam juris Romani.*
2. Gmelin, Christianus: *De praescriptione actionis pignoratitiae*

1797.

1. Napff, Anton Jacobus: *De jure protimisco Germanico.*
2. Pfeleiderer, Christophorus Fridricus: *Scholae in Libris
secundum elementorum Euclidis.*
3. Heeb, Eius Godefridus: *De quantitate damni casu
in rebus locatis dati, morcedi remittende locum
faciente.*

1798.

1. Majer, Thomas Christianus: *De relatione juris civitatis
Romani ad jus naturae secundum l. 6 §. De iustitia et jure*

1798

2. Madblaud, Julius Fridericus: De remedio nullitatis. Commentatio ad Ord. Proc. Sax. Sect. lit. 38 Klunke
3. Madblaud, Julius Fridericus: De causis improbatæ pacti hereditarii ex jure Romano.
4. Pflüderer, Christophorus Fridericus: Scholia in librum secundum elementorum Euclidis II.

1799.

1. Gmelin, Christianus Gullicus: De jure separationis, quod exorto super bonis emptoris concursu venditori in re vendita competit.
2. Gmelin, Christianus Theophilus: De supplicio capitali et poenis infamantibus e civitate foris processu vendis
3. Pflüderer, Christophorus Fridericus: Scholia in librum secundum elementorum Euclidis

1800

1. Gmelin, Christianus Fructuum perceptio modis adquirendi dominii vindicata seu patris restituta

1800

2. Pflünderer, Christophorus Fr. Dericus: Scholia
in librum sextum elementorum Euclidis

DISSERTATIO ANNUALIS JURIDICA
PACTO DE NOM. TENENDO

UNIVERSITATIS
SERENISSIMO DUCI
DOMINO

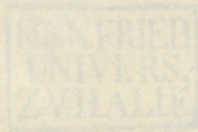
SENTENTIAE ILLUSTRI JCTORVM ORDINE
PRAESIDE
ILLUSTRI ET CONSULESSIMO
CHRISTIANO GMELIN

IN SENATU AC AD IUD. PTON. CIVIL. ORDIN. SERENISS. DUCIS CONSIL.
PUB. AD. LEGISLAT. PRASIDEM AD ALEN. CONS.

HENRIK RARRB

MDCCCLXXXIX

TVIS. P. TVNNIS

178

PA

RE

P. 96.

PHIL.

617
DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
PRÆSCRIPTIONE
ACTIONIS PIGNERATITIÆ

1796, 2.
QUAM
CONSENTIENTE ILLUSTRIS ICTORUM ORDINE
PRÆSIDE

77
VIRO ILLUSTRIS ET CONSULTISSIMO
DOMINO

CHRISTIANO GMELIN

PHIL. ET U. J. D. AC PROF. PUBL. ORDIN.
SERENISS. DUCIS CONSIL. NEC NON SER. MARGGRAY
BRANDENB. AB AULÆ CONS.

PRO GRADU DOCTORIS RITE OBTINENDO
EXAMINI PUBLICO SUBJICIT

AUCTOR

JOH. MARCUS SAM. ISAAC MOUSSON

HELVETO-MORGIENSIS.

TUBINGÆ
DIE AUG. MDCCLXXXVI.

TYPIS FUESIANIS.

DISSERTATIO INFLUENTIALIS JURIDICA

PRÆSCRIPCIÓNIS

ACTIONIS PIGNORATIÆ

CONSENTIENS LEGISSECTIUM ORDINIS

PRÆSIDI

FRANCISCAE ET CONSUETUDINIS

BOHEMIAE

CHRISTIANO GEMELIN

PHILOSOPHO ET JURISCONSULTO

PHILOSOPHO ET JURISCONSULTO

PHILOSOPHO ET JURISCONSULTO

PHILOSOPHO ET JURISCONSULTO

PHILOSOPHO ET JURISCONSULTO

PHILOSOPHO ET JURISCONSULTO

PHILOSOPHO ET JURISCONSULTO

PHILOSOPHO ET JURISCONSULTO

PHILOSOPHO ET JURISCONSULTO

PHILOSOPHO ET JURISCONSULTO

PHILOSOPHO ET JURISCONSULTO

PROOEMIUM.

De Pigneratitæ Actionis Præscriptione differendi propositum fuit. Ponderosa quæstio certe, & digna, quæ e radicibus suis excutiatur, at eadem tricus involuta, insignique famosa doctorum dissensu, quamvis pluribus jamjam agitata disputationibus, & a doctissimis viris ad umbilicum deducta, adhuc obscura manet, inquirentesque malam in crucem agit. Et de ea quidem hucusque incerto Marte pugnatum est; Ex utraque parte, pari numero, paribus armis, pari denique virtute instructi, proeliatores incedunt. Quæ quum ita sint, vereor ne nimis audax, neve fatuus videar, qui, ne togatus quidem togatissimorum ordini me immiscere ausim, qui ne in numerum relatus quidem, tantarum litium defensorum me proponam, qui tam ingentibus undis guttam adhuc addere velim. Et quidem, intricatæ quæstionis pondus nequaquam mehercule suscipere ausus essem, si ingenio opus fuisset, meaque sententia ferenda; nunc vero non ingenio, sed memoria ac recordatione est opus, ut quæ a præstantissimis Viris, & excogitata subtiliter & scripta graviter accepi, dum singuli diversas vel easdem sed probabiles causas asserrent, iisdem nunc numeris, iisdem rationibus persequar, servato ordine disputationis. Quorundam Vigilis & Investigationibus, nonnullorumque ipsis erroribus fratram incessi viam, & eveniet

4

CXXIII * CXXIV

forſan, ut quæ peccaverint alii, utilitati vertam. Non nova diſturus, ſed tamen novo dicere cupiens modo, talem in ſcribendo rationem adhibui, ut exegeſi Duce, & uſurpatis, quantum in viribus erat, ipſarum legum verbis, quaſi cum materia mea luderem, & nonniſi per longos anfractus, callesque dubios ſecutus laborum metam attingerem. Sane, multis videbor, non pigneratitiæ præſcriptionem, ſed pignoratitiam ipſam expoſuiſſe, quum tamen ſemper pignoratæ præſcriptionem præ oculis haberem, ſemperque quæſtionibus, quæ de ea oriebantur, enodandis, incumberem. Sed talis erat ipſarum rerum natura, ut hæc nonniſi ab illa lumen accipere poſſet, hicque unicus mihi ſuperreſſet modus, ambages expediendi, quibus Interpretes, genuinæ verborum ſignificationi minus accurate inſervientes, multa quidem confuſiſſe, nonnullaque forſan hac in Juris particula perturbaffe mihi videntur, & hoc ipſum animum auxit. Sed hæc omnia quamvis longe ſecus fuiſſent, nequaquam tamen ad alia animum deflexiſſem, quum Vir quidam eximius, & qui duos annos mihi Parens, in æternum Parentis inſtar diligendus de-
venerandusque erit, ſuſcipiendi hujus argumenti mihi quondam Auctor fuerit, contra obſequium certe, pietatemque fe-
ciſſem, ſi ignavia ipſa, me, æſtimatione minorem, amicitia-
que ejus indignum eſſe confeſſus, ſignum, quod prætenderat, non accepiſſem, intentatumque deſeruiſſem opus. En viribus uſus! clamavi, & conatui ſua laus! his B. L. te monitum volui; Libellus ipſe, quamvis peritorum Judicio damnandus obſequii & voluntatis profeſſione certe laudatus erit.

Quibus rationibus Romanorum legum latores moti, acquisitionem Domini per continuationem Possessionis introduxerint, exhibent nobis verba *Gaji* l. 1. ff. de Usurp. & Usuc. „*Bono publico introducta est Usucapio, ne scilicet quarundam rerum, diu & fere semper incerta Dominia essent, cum sufficeret Dominis ad acquirendas res suas, statuti temporis spatium.*“ Rescandæ scilicet erant lites, quæ innumeræ ex Dominiorum incertitudine oriebantur, puniendaque ipsorum Dominorum defidia; At vero quis non videt, ea, quæ de rebus ipsis scripserat Jurisconsultus, ad Jura, obligationes, actionesque recte protrahi, prout in iis eadem vitanda erat incertitudo, eadem averruncandæ lites, eadem defidia puniendæ, & ni fallor, sic profecto se res habuit.

Quum Lex, seu ipsum Jus civile, (Prætorii enim alia proforsus erat ratio) a), nullo temporis lapsu auctoritate sua destitueretur, consuetaneum erat, civiles actiones, illas scilicet, quæ

a) Prætoris quum annum esset Imperium, ejusque Edictum non ultra tempus Imperii vim suam extenderet, consequens erat, ut omnes actiones Prætoriaræ anno extinguerentur; postea tamen & hæ factæ sunt pro parte perpetuæ; ex pœnalibus scilicet nonnullæ uti testantur princ. Inst. de perpet. & tempor. action. l. ult. § ult. ff. nautæ, Caupones &c. l. 18. ff. Depositi. l. 13. ff. de Serv. corrupto. l. 5. § 5. de his qui essud. v. dej. Aliæ vero variis temporalibus Præscriptionibus subjici cæperunt, uti anni utilis, actiones recissoriaræ l. 35. ff. de oblig. & act. Biennii, Actio Doli l. fin. Cod. de Dolo malo. Quadriennii restitutiones in Integrum l. ult. Cod. de tempor. in integr. restit. &c.

quæ ex legibus, Senatusconsultis, Principumque constitutionibus oriebantur, nulla temporis effluxi exceptione elidendas, vim suam in perpetuum retinere; Princ. Inst. de perpet. & tempor. Action. quod Jus ad tempora usque Constantini magni civitate donatum obtinuit, ut perspicue ostendit Jacobus Gothofredus, ad Cod. Theodos. lib. IV. Tit. XIII. leg. 2. Sed quum ex hac Actionum perpetuitate, innumera exorirentur incommoda, ut litibus tandem aliquis esset finis, aliquandoque Possessores Debitoresque securi forent, sacris constitutionibus, dicto Principio, tam in Rem quam in Personam actionibus, certum tempus definitum fuit, quo elapso, jure suo caderet actor, qui natas actiones exercere omisisset; idque præcipue perillustri illa constitutione 1. unica Cod. Theodos. de act. certo temp. finiend. effectum fuit, quæ a Justiniano in Codicem suum, sub titulo Præscriptionis triginta vel quadraginta annorum, tertia ordine relata, Theodosium juniorem, Honoriumque Imperatores auctores sibi vindicat.

Neque vero me fugit, virum omni laude majorem, dignumque fere, qui omnibus præponatur Interpretibus, Jacobum Cujacium, Valentiniani novellæ cujusdam auctoritate fretum, jus ipsum tricennariæ præscriptionis, Theodosio magno, non vero juniore tribuisse, pedibusque hanc in sententiam ivisse Dionysium Gothofredum in Commentariis ad Codicem Justinianum, ad rubricam Titul. 39. lib. VII. At quum istius constitutionis Theodosii magni nulla prorsus remanserint vestigia, neque fatis appareat rationis, cur cum Cujacio sacram
vio-

violantes litteram, ad Inscriptionem memoratæ Constitutionis, Theodosii & Honorii loco, Theodosium & Arcadium reponamus, tutius certe erit huic stare opinioni, pro qua & textus ipse & fere unanimis Jurisconsultorum acclamatio faciunt.

Hæc autem Constitutio quoscumque habuerit Auctores, adeo memoratu dignos enixa est effectus, ut eam nonnulli scriptores *humani generis Patronæ* nomine salutare haud dubitaverint b). Ex illo enim tempore, ipsisque Verbis legis jam publici Juris factæ præcipientibus, actiones omnes ex Jure Civili descendentes, sive universales, sive speciales; sive reales, sive personales, sive mixtæ, id est sive Domino, Creditore competentes, & ex meris Romani Juris Principiis, sive in bona fide possidentes dirigendæ, sive in malæ fidei detentores, Prædonesque, hujus tricennii Præscriptione tolluntur c), ita

ut

b) Cujacius ad titulum Cod. de præscriptione 30 v. 40 annor. *Dionysius Gothofredus* ad Rubricam ejusdem tituli.

c) Quam in lege 3 non reperiretur Clausula, quæ adjicitur legi 2, Cod. de quadriennii præscriptione, *licet nominatim præsentis sanctione non fuerint comprehensæ*, effectum est postea, ut, mediante Interpretatione sive fortuitâ sive excogitatâ, factisque dictæ legi 3 multis Exceptionibus, limitationibusque, quamplurimæ actiones temporalium præscriptionum laqueos evaserint; cui malo, medelam attulit, Anastasiana Constitutio l. 4, Cod. de præscr. 30 v. 40 annor. intra tempus quadragenariæ præscriptionis omnes actiones includens, quæ triginta non exspirabant annis. Deinde Justinianus, laudatæ constitutionis tertiæ finibus latius productis l. 1. Cod. de Annali Exceptione, omnes omnino voluit actiones tempore non definitas triginta annorum lapsu deprimi, *Exceptis tamen omnibus actionibus, licet personales sint, quæ in judicium deductæ sunt, & cognitionalia acceperunt certami-*

ut hodie dicere possis, nullas nos perpetuas actiones habere, nisi fortassis, improprio loquendi modo, perpetuum dicere velis tempus, quod perpetuo tempori omnibus in locis, ubi nullam obstat temporis præscriptionem legimus, furrogandum est. Sic enim exempli gratia, & ut e multis unum afferam, interpretanda est. l. 8. Cod. ne de statu defunctor. &c.

His generaliter præmissis, lubet paulo propius, hujus præscriptionis naturam attingere, & primum quidem tenendum est, huic, sicut & alii cuicumque præscriptioni hanc inesse virtutem, ut obligationem non quidem ipso jure perimat, quod existimarunt nonnulli, sed saltem ope exceptionis, inane efficiendo actoris intentionem, remque eo reducendo, ut obligationi ita præscriptæ regulariter neque pignus neque fidejussor accedere possit l. si quis 37. ff. de fidejussor. & mandat. Dico *regulariter*, quum nonnulli dentur casus, quibus, posthabita mera ratione civili, revera vero manente obligationis æquitate, responsum fuerit, inani quamvis reddita actione principali, pignoris adhuc persecutionem durare, de quibus vide *Voët.* ad Pand. Tit. de Pignor. & hyp. n. 19. *Noodt.* pag. 232. Col. 2. Tit. de pignor. act.

Diversam amplexi fuerunt opinionem equidem multi doctores, nec parvi ponderis. *Lauterbach* ad Pand. Tit. de diversis temp.

tamina, & postea silentio traditæ sunt; in quibus non triginta sed quadraginta annos expectandos, ex quo novissimum litigatores latuerunt, lex ab eo, antea promulgata (fin. Cod. de pr. 30 v. 40 annor.) præceperat.,,

temp. Præscr. §. 19. *Bachovius ad Treutler. V. 2. D. 29. Thes. fin. lit. B. Carpozovius J. E. p. 1. C. 25. Def. 1. num. 5. Wasquez 1. 2. Contrar. c. 53. Grass, Harpprecht &c. scripseruntque actionem ipso jure perimi; sed non tanta erit reverentia, ut morem gerere volentes, a vero recedamus; quod autem vera sit nostra opinio, his probatur argumentis; In l. obligationum 44. §. 1. ff. de obligat. & action. dicitur tempus non esse modum actionem, obligationemque tollendi; Dissidentium opinioni repugnat ipse veterum Jurisconsultorum loquendi usus, a quibus voces præscriptio & exceptio promiscuè usurpatæ, diversam fuisse ipsarum rerum naturam nos conjicere non sinit. Præscriptionis enim verbo ipsam denotari exceptionem, evincunt tum innumera legum nostrarum testimonia l. qui agnitis 11. L. Paulus pen. ff. de exceptionibus. l. si quis pen. l. præscriptiones. ult. Cod. eodem. l. judicatæ. pen. ff. de exceptio. rei judic. l. quoties 2. Cod. de Precib. Imp. offerendis &c. in quibus veratissimæ occurrunt voces, præscriptio rei judicatæ, præscriptio fori, non competentis scilicet, dilatoria, in factum, moratoria, peremptoria &c. tum ipsi Digestorum & Codicis tituli, quibus rubrica inest, de *exceptionibus seu præscriptionibus*; sive rubricam spectes, quum illam particulam *seu* similitudinis characteristicam esse lippis omnibus notum & tonsoribus sit, seu ipsorum titulorum argumentum, quum iis in tanta serie legum, præter exceptionum doctrinam earumque species, ne quidquam propositum reperiatur. Id evincit etiam sedes Tituli Digestorum de *diversis temporalibus præscriptionibus*, quem inter varios exceptionum tractatus, a compilatoribus collo-*

tatum legimus, ut illum his quoque referendum esse ne minime quidem nos lateret. Adeundus est etiam *Quintilianus* Inst. Or. lib. 7. Cap. 6. Age! & hæc omnia quamvis prorsus deficerent, ne quidem dissentientium opinionem amplexuri essemus, quum victoriæ palmam nobis ipse præterdat disertissimus Textus in l. 8. §. 1. Cod. de Præfer. 30. v. 40. ann. quem quemadmodum supra memorati viri flocci pendere potuerint, nullus intelligo. Ne dicam præterea l. fed si unius 17. §. 6. ff. de injuriis, unde præcipuum dissentientium desumptum fuit argumentum, debilissimo vallo eorum opinionem tueri, quum in odium actionum meram vindictam spirantium, multa introducta fuerint, quæ præceptis juris generalibus minus accommodata, particulare quid redolere videantur, & præterea satis commode tentari possit asserere, exæquationem cujus in fine dicti §. dictæ legis mentio fit, quæque his verbis, *non minus quam* exprimitur, in eo consistere, quod utroque casu extinguatur actio, non vero, quod eodem modo utroque casu. Hæc paulo latius stabilienda putavi, quum & ipsius argumenti pondus id poscere videretur, nonnullasque hujus doctrinæ sequelas infra adducendas fore, subodaratus fuerim; nunc vero a diverticulo ad rem ipsam redeamus.

Hujus præscriptionis requisita quod attinet, in promptu est sufficere lapsum triginta annorum de momento ad momentum computandorum, arg. l. in usufructibus 6. juncta leg. ideoque 7. ff. de oblig. & action. intra quem actor actionem sibi natam instituire neglexerit, nulla admissa probatione, neque com-

competentis actionis, neque injustæ denegationis alterius; imo si mentem meri juris civilis sequaris, neque habita inquisitione, an in bona, malave fide sit reus, qui se præscriptione liberatum contendit: id enim satis innuunt hæc in l. 3. Cod. de præscr. 30. v. 40. ann. *occurrentia verba, vel persona quacumque actione vel persecutione pulsetur*; nec non textus l. 3. Cod. de annali exceptione, in fine, ubi hæc præscriptio *odiosæ exceptionis* nomine venit; maxime vero Novel. IX. in medio, ubi Justinianus, concessio Ecclesiæ Romanæ, centum annorum præscriptionis privilegio, rationemque reddens cur hanc tricennariæ hucusque usurpatæ substituerit, *ne iniquis hominibus, ait, impium remaneat præsidium, & tutus peccandi locus etiam scientibus relinquatur: sed ille servetur innocens, integer scilicet, qui revera innocuus sit: nec improba temporis allegatione sese tuatur, tempus pro puritate prætenden.*

Alia tamen prorsus jure canonico invaluit sententia *d)*, auctoritate Capit. 20. x. de præscriptionibus, ubi pontifex ait, nullam valere absque bona fide præscriptionem. Et quamvis nonnulli doctores, *Böhmer* in jur. eccles. protest. lib. 2. Tit. 26. Cap. 4. *Coccejus* in Dissert. de finib. bon. fid. in præscr. sect. 1. §. 18. seqq. *Mencke* in Diss. an requiratur Bona fides in præscriptione actuum personalium. alique, nonnisi in præscriptione domini acquisitiva, a pontifice, bonam fidem requiri autumaverint; contrarium tamen, scilicet ex mente canonum, in omni

ge-

d) In materia autem Præscriptionum Jure Canonico standum esse tralatitium est, adde *Gayk* observ. lib. 2. obs. 8. n. 10.

genere præscriptionum bonam fidem requiri, ratione capituli e) generali, quæ nullam inter acquisitivam dominii, extintivamque juris præscriptionem, distinctionem admittit, satis evinci nobis videtur; & sic majori Doctorum accedere catervæ nequaquam dubitamus; *Mævius* Decif. lib. 2. roz. n. 6, lib. 7. 173. n. 1. lib. 8. dec. 15. 16. *Gayl.* observ. lib. 2. 18. n. 7. *Pufendorf* observ. T. 1. Obs. 115. *Leysler* medit. ad Pand. specim. 455. n. 8. *de Cramer* Observ. T. 1. Obs. 433. *Rave* in doctrina de præscriptionibus §. 19. in nota & §. 131.

Videamus nunc de contrariis hujusce præscriptionis, dicentes primum de juribus laudatæ constitutioni 3. Cod. de præscr. 30. v. 40. ann. subductis, postea vero de modis quibus aut impeditur initium ejus, aut jam cæptæ cursus sistitur. Ad illa referuntur & merito.

A. Jura prorsus impræscriptibilia, quæ scilicet extra temporis omnem lapsum posita, vim suam in perpetuum extendunt. Eorumque non una est natura. 1°. Huc pertinent actus dicti meræ facultatis, ad quorum scilicet exercitium qualecumque, voluntas libera agentis unice requiritur; talia jura autem impræscriptibilia esse, evincunt, tum natura ipsius præ-

e) Hæc sunt verba pontificis: „Quoniam omne quod non est ex fide, peccatum est; synodali judicio definimus, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio, tam canonica, quam civilis, quæ generaliter sit omni constitutioni atque consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari. Unde oportet, ut qui præscribit, in nulla temporis parte rei alienæ habeat conscientiam.” Vide præterea Cap. 15, 17. eodem c. 2. de R. J. in 6to.

præscriptionis quæ necessario exigit terminum, a quo demum currere incipiat, qui terminus in dictis juribus ne quidem fingi potest; tum argumentum l. Viam 2. ff. de via publ. & itln. publ. 2°. Jura quorum nondum nata est actio f). Ratio in eo ponenda est, quod antequam usus juris competierit, ejus quoque non usus cogitari nequeat; in non usu autem, præscriptionem fundamentum suum habere supra jam probavimus. Idque verum est, sive propter ipsius actus naturam, sive propter expressæ aut tacitæ conditionis, Dieive certæ aut incertæ adjectionem l. cum notissimi 7. §. 4. Cod. de præscr. 30. v. 40. annor. nondum efficaciter actio in esse constituta fuerit 3°. Jura ad Majestatem pertinentia, quatenus scilicet in subjectos competunt. De quibus tamen, prout in *majora* & *minora* dispeſcuntur, non una est decisio; illis nullam omnino, his saltem immemoriam præscriptionem admittentibus. Vide *Raue* de doctrina præscriptionis §. 14. doctoresque ibi citatos. Utrisque tamen a juribus fisco competentibus probe secernendis, quum

f) Huc merito refertur jus annui redditus, quique non ab similibus videtur census annuus; quum enim in annua redditus præstatione, tot sint actiones principales, quot pensiones, & tot pensiones quot anni; consequens est in præscriptione facienda, tempus non ab exordio ipsius reddituum obligationis, sed ab initio cujusque anni, id est cujusque specialis præstationis computandum esse, l. quum notissimi 7. §. ult. Cod. de præscr. 30. v. 40. annor. & sic juri reddituum exigendorum nullo modo præscribi posse, maxime vero obligationi debiti speciali, id est præstationi uniuscujusque anni, computatis triginta annis, a momento quo obligatio nata est, id est quo pecunia debita fuit. dicta leg. 7. §. fin. *Lauterbach* Colleg. Pand. Titul. de ann. legatis §. 5. §. *Puffendorf* observ. lib. 1. Obs. 116. *Gajl.* Observ. lib. 2. Obs. 73. *Voët.* ad Pand. Tit. de usu & usufr. leg. n. 4. *Hofacker* princip. juris §. 871. & not. b.

quum hæc jure civili quadragenariam præscriptionem admittant arg. 1. omnes nocendi. 4. post med. Cod. de præscr. 30. v. 40. annor. ut & a juribus Ecclesiæ Romanæ, aliorumque piorum locorum; quippe, quæ postquam a Justiniano l. 23. Cod. de sacrosanctis eccles. ut & novel. IX, centenariæ præscriptionis beneficio donata fuissent, jure novissimo tamen novel. 101. c. 1. novel. 131. c. 6. ad normam quadragenariæ præscriptionis reducta fuere.

B. Ad actiones temporarias, id est, quæ certis temporibus legibus particularibus definitis præscribuntur, Sanctionem generalem l. 3 Cod. de præscr. 30. v. 40. ann. non pertinere dubio plane caret, propter decantatam regulam, *sanctionem generalem posteriorem non derogare legi priori speciali*. arg. 1. præcipimus 32. §. ult. Cod. de appellationibus. Et tantus est in jure nostro harum exceptionum numerus, ut munere meo defungi putem lectorem remittendo ad eum, qui maximo eruditionis apparatu, temporarias omnes actiones, ratione incrementis temporis, & testibus adductis innumeris fere legibus, enumeravit; *Johannem Voët.* Tit. Dig. de diversis tempor: Præscr. n. 5. 6. Vide quoque *Lauterbach* in Disput. de varietat. Temp. art. 7. usq. ad 16.

Quod supra diximus, jura, quorum nondum nata est actio, præscriptioni nostræ subjacere non posse, etiam obtinet, quum propter impedimentum juris illa efficaciter intendi nequit. Eoque pertinet regula, quod *agere non valenti non currat præscriptio*. Jure impeditur, quicumque propter pactum sub conditione vel in diem initum, aut testatoris judicisve au-

tori-

toritatem, actionem moveret nonnisi exceptione submovendam; sic in l. si duobus 3. §. ult. Cod. Commun., de legatis. dicitur non obesse fideicommissario generali vel particulari, quod, pendente fideicommissi conditione, alienata fuerint bona fideicommissio obnoxia, & ante conditionis eventum, spatium longi vel longissimi temporis præscriptioni definitum effluerit. Sed maxime is dicitur jure impeditus, cui lex obstat, quo minus intra certum tempus actionem moveat; hujusque generis nonnullæ in jure nostro occurrunt species. in l. super annali 1. §. 2. Cod. de annali except. legimus „filiisfamilias, omnibus in his casibus, quibus res habent minime patribus suis „acquilas, adventitias scilicet a patre tamen alienatas vel „obligatas, nullam temporalem exceptionem opponi, nisi ex quo „actionem movere potuerint, id est, postquam manu paterna, „vel ejus, in cujus potestate erant constituti, fuerint liberati” cui adstipulantur etiam l. Res quæ 1. in fin. Cod. de bonis maternis ut et, Novel. 22. Cap. 24. in fin. Paternæ enim vel dominicæ potestati subjectos, nullam actionem movere posse, per totum jus nostrum decantatum est; huicque certe alludit imperator, verbis dictæ legis 1. supra relatis hæc emphatice subjiciens. „Quis enim accusare eos potuerit, si hoc non „fecerint, quod etsi maluerint, minime adimplere lege obvianti valebant?” Simile exemplum videri potest in l. in Rebus 30. in fin. Cod. de Jur. Dotium. ubi mulier dicitur, nulla impediri posse temporis præscriptione, quo minus fundum dotalem a marito stante matrimonio alienatum, dissoluto matrimonio sibi vindicet, nisi a tempore cessantis impedimenti, scil. ma-

tri-

trimonii soluti jam longissimi temporis effluxerint curricula. Simile quid præterea observatur in vindicatione tigni alienis edibus juncti &c.

Ex iis autem, quæ communiter præscriptionem aut impedire, aut non impeditam, saltem mediante restitutionis in integrum beneficio, inutilem efficere solent, multa sunt quæ hic locum invenire nequeant. „Non sexus fragilitate” ut ait imperator in dicta lege 3, „nec militia, nec absentia contra hanc legem defendenda” & nos addamus neque etiam minore ætate: id enim ex sequentibus verbis ejusdem legis satis apparet, „sed pupillari ætate duntaxat, quamvis sub „tutoris defensione consistat, huic eximenda constitutioni” si enim duntaxat pupillaris ætas nominatim subducta sit, ergo minor ætas non erit: quum nemo unquam *minorem* sub denominatione *pupilli* comprehenderit: & hoc differt longissimi temporis præscriptio, ab ea, quæ longo tempore contenta est: hæc enim adversus minores non currit; quam differentiam nobis exhibet lex Sancimus, ult. Cod. in quib. Caus. in integr. restit: &c.

Denique, ut huicce prolusioni in nimiam molem sese jam extendenti, Colophon imponatur, breviter dicendum est, præscriptionem nostram ex mente Canonum quidem, interveniente rei alienæ conscientia, jure Romano vero; non nisi facta litis contestatione interrumpi 1. ut perfectius 2. in med. Cod. de annuali Exc. ita ut non satis sit, si in judicio denuntiationem suam fecerit actor; quum litis contestatio & intentionem
acto-

actoris, & depulsionem seu contradictionem rei comprehen-
 dat. l. un. Cod. de litis contestatione, l. Rem non novam 14. §. 1.
 Cod. de judiciis. Nec si Principem adierit, quum in d. l. 3. Cod.
 de præser. 30. v. 40. an. legamus „nec sufficit precibus oblati,
 „speciale quoddam promeruisse responsum, vel etiam in judi-
 „ciis allegasse, nisi allegato sacro Rescripto, aut in judicio po-
 „stulatione deposita, fuerit subsecuta per executorem conven-
 „tio.“ Quod etiam satis elicitur ex dispositione 1. temporales
 2. Cod. quando libel. Princ. &c. ubi eæ tantum per oblationem
 precum & ad eas rescripta, perpetuari dicuntur actiones,
 quæ a Prætoribus constitutæ, annali tempore coarctatæ sunt. Si
 autem post litem contestatam rursus actor actionem exercere
 omiserit, illa, elapsis quadraginta annis, vi sua desinitur.
 l. un. Cod. Theodof. de action. cert. temp. fin. *Gros Geschichte der*
Verjährng. pag. 70.

His ita disputatis, ad actionem tandem deveniamus, cu-
 jus intuitu, illa de præscriptione jurium extinctiva prolusio
 elaboranda fuerat. Et primo omnium ut scite quæstionis
 momentum definiatur, tenendum est, hac in scriptiuncula
 pignus minime considerari, quatenus inde jus in re, actioque
 hypothecaria creditori nasci solet, sed tantum tanquam cau-
 sa actionis in personam, pigneratitiæ scilicet directæ, quæ a
 debitore ad avocandas res pignori obligatas, adversus credi-
 torem intenditur. Sane enim juribus debitori in creditorem
 pigneratitium, creditorive in pignoris possessorem competen-
 tibus, non unam naturam esse posse, evincunt & ipsa vox
 C
 pigno-

pignoris g), quæ quovis sensu accepta, duas tamen toto cœlo diversas personas præsupponit, creditorem scilicet & debitorem, pignori dantem accipientemque, tum omnes juris nostri Tituli, in quibus pignorum materia evolvitur, tum denique unanimis Jurisconsultorum assensus, qui hanc materiam, hosque titulos commentariis illustrarunt.

Quæ quum ita sint, satis jam demonstratum puto, actionibus horum jurium persecutoriis, hypothecariæ scilicet & pignoratiæ, dissimilem profus indolem esse debere, quod exemplis illustrare juvat. Et quidem hypothecaria in rem est, daturque creditori adversus quemcumque pignoris possessorem; §. Serviana 7. Inst. de actionibus. l. Pignoris 17. ff. de pignor. & hypoth. pignoratiæ vero personalis competit oppignoranti adversus creditorem & adversus hunc solum, sicut infra probabitur. Tit. Dig. & Cod. de pign. action. illa, occasione juris in re creditori constituti, a prætore creditori concessa fuit, pignoris persequendi causa; hæc civilis ex contractu descendens, locum ha-

g) Quadruplici sensu pignoris verbum in Jure nostro acceptum fuisse legimus; pro ipso contractu pignoris: ut in § ult. Inst. quib. mod. re contr. obl. l. Contractus 23 ff. de Regulis Juris l. si ut certo, 5 § 2 ff. commodati l. hujus Edicti r. § 4 ff. de pactis. pro Jure in re in securitatem debiti constituto. l. non est. 26 ff. de pigner. act. Tot. tit. ff. quib. mod. pign. vel Hyp. tac. contrab. tot. tit. eodem quib. mod. pign. solv. pro nexu pignoris, sive vinculo rem ipsam tenente. l. Epistola 52 § 2. ff. de Pactis. l. ait Prætor 1 § 4 ff. ne vis fiat ei, qui &c. l. si Pater 33 ff. familiaris eriscundæ. l. si cessante 7 Cod. de distract. Pignor. l. Creditor 3 Cod. de pigner. act. Denique & pro ipsa re obligata § 7 Inst. de actionibus. l. Paulus 29 pr. ff. de pignor. & hypoth. l. obligationes 1 § 6 ff. de oblig. & actionibus &c.

bere nequit, nisi re pignori tradita acceptaque: Hypothecaria, jure pignoris perempto, id est soluta pecunia, expirat; pigneratitia tum demum efficax est, imo secundum multorum opinionem, tum demum in esse constituitur, quod argumentum postea curatius tractabitur: Illa *hypothecariae* saepius, *Serviana*, quasi *Serviana*, utilis *Servianae* nonnumquam §. 7. Inst. de actionibus, pignoris vindicationis quoque l. quum te 4. l. debitum 5. Cod. de remissione pignor. l. Paulus 12. §. 1. ff. quib. modis pig. vel hyp. solv. imo, promiscuo quasi facto verborum usu, *pigneratitiae* actionis multoties nomine venit. l. Titius 9. pr. ff. eodem l. si Titio 22. ff. de pignor. & hyp. l. rem alienam 4t. ff. de pignor. actione. l. communi. 7. §. 12. ff. communi dividendo. Haec appellatur pigneratitia semper, & hoc unum duntaxat nomen habet, nam quod in l. Creditor. 40. ff. de pignor. act. & in l. fidejussor. 2. ff. de pignorib. & hypoth. dicatur *judicium de pignore dato*, magis ad Praetoris officium, primaque Edicti verba h) referendum videtur. Est & alia differentia, quoad distarum actionum praescriptionem. Hypothecaria enim interdum longo tempore finitur l. diuturnum 1. l. sed debitori 2. Cod. si adv. credit. praeter, opponatur, l. fin. Cod. de obli-

h) Hanc actionem a Praetore in Edicto perpetuo, sub titulo generaliori de *Rebus creditis* inclusam fuisse, testis nobis est Ulpianus l. e re est. 1 ff. de Rebus credit. quam Edicti partem restituere conatus est Ranchinus in Edicti perpet. restit. apud Meermann Thes. t. 3 p. 248, sed benigniori Minerva id tentavit Noodt ad Tit. Dig. de pigner. Act. his verbis verba Praetoris reponens: „Quod Pignori datum esse dicitur, de eo, soluta Creditori pecunia, aut quum eo nomine satisfactam fuerit, perve eum stabit „quominus id fiat, judicium dabo.“

obligat. & actionibus, interdum vero triginta, interdumque quadraginta annis l. cum notissimi 7. §. 1. 2. Cod. de præscr. 30. v. 40 ann. pigneratitia vero nullam nisi tricenariam pati potest præscriptionem, sicut abunde ex hac disputatione patebit i).

Supra diximus, præscriptione actionum extinctiva, inane effici actoris intentionem, omniaque perimi, quæ actionis complexu comprehendebantur, perinde ac si nunquam exigi potuissent: hæc quid sibi velint in specie actionis pigneratitiæ, disquisitis iis, quæ in eam veniant, mox luce clarius apparebit. Et primo quidem, nos docet *Papinianus*, creditorem pignoris possessionem, quæ corporalis apud eum fuit, restituere debere, l. debitor 40. §. 2. ff. de pignor. act. sicut & eum de ea re, quam accepit, restituenda, teneri actione pigneratitia, ait *Gajus* l. obligationes 1. §. 6. ff. de obligationibus & action. *Gajum*que secutus *Justinianus* §. fin. Inst. quib. mod. re contr. obligatio. idque locum habere, sive res illa sit debitoris propria, sive non & hoc sciverit debitor, testis est *Ulpianus* l. si pignor. 22. §. 2. l. si rem alienam 9. §. 4. ff. de pignor. act. quum enim, ad producendam pigneratitiam, non requiratur dominium rei in debitore, qui dedit pignus d. l. 9. §. 4; in vanum certe, ultraque quæstionis fines ageretur creditor pigneratitius, excipiendo de dominio rei alieno, quæstionemque agen-

i) De differentiis harum actionum, egerunt, *Vinnius* ad §. 4 Inst. quib. mod. re contr. &c. *Cujacius* ad l. 1. 2. 3. Cod. de pignor. act. *Negusantius* in tractatu, de pignor. & Hyp. parte 7. membr. 1. 2. *Bachovius* eodem tractatu, tit. 5. cap. 15. n. 1. *Voët.* ad Titul. ff. qui potior. in pig. &c. n. 1. seqq. *Lauterbach* Tit. de pignor. act. §. 13. &c.

agenti pigneratitia referendo, nullo modo intentioni ejus contrariam. Sicut ex l. Rescriptum. §. 12. §. 1. ff. de distract. pign. collegerunt, & arg. l. bona fides §. 1. ff. depositi; l. si alienam ff. soluto matrim. dos &c. exposuerunt, *Bachovius* tract. cit. lib. 5. cap. 21. pag. 466. *Negulantius* de pignorib. & hyp. part. 7. membr. 3. n. 12. *Lauterbach* in Colleg. Pand. Tit. de pignor. act. §. 17. salva tamen creditori manente exceptione proprii dominii, quum iniquum sit, quemquam rem restituere cogi, quam ad se pertinere probat, & admodum præterea exceptione videatur adjuvandus is, cui actio, scilicet vindicatio contra possessorem daretur; sicut posthabita mera juris civilis subtilitate, nonnisi æquitatis rationes secutus, in casu rei apud dominum depositæ, observari scripsit *Tryphoninus* l. bona fides §. 1. ff. depositi.

Sit ergo pignoris restitutio primus actionis pigneratitiæ effectus: Amplius progrediendum est, dicendumque, in eo totum actionis cardinem verti, præterque restitutionem illam, ad nihil amplius creditorem teneri, quod evincunt Papiiniani verba in l. 40. §. 2. ff. de pignorat. act., hæc tradentis: *soluta pecunia, creditor possessionem pignoris, quæ corporalis apud eum fuit, restituere debet, nec quicquam amplius præstare cogitur.* huic tamen sententiæ nonnulla primo adpectu obstare videntur. Sane enim in l. pignore 22. §. 2. ff. de pignorat. actione, legimus, re pignori tradita, competere & de fructibus pigneratitiam actionem; etiam nos docet *Paulus* l. si convenerit 18. §. 1. ff. eodem, accessionum, & nominatim usufructus accrescentis, alluvionisque, in hac actione rationem habere.

beri: de partu ancillæ pignori obligatæ in eadem causa posito, in qua & Mater erat, ut & de foetura gregis, extant textus, in l. partus 1. Cod. de partu pignoris & omni causa. l. *Paulus* 29. §. 1. ff. de pignor. & hypoth. l. *Grege* 13. pr. ff. eodem. Adhuc *Tryphoninus* in l. si is, qui in. 63. §. 4. ff. de acquir. rer. domin. scribit, creditorem, si in fundo pignorado thesaurum invenerit, dimidiam partem sibi, non qua creditori, sed qua inventori servare; dimidiam vero, tanquam prædii accessionem, reddere compelli. non omittenda est præterea l. si pignore 22. pr. ff. de pigner. actio. in qua, quum creditori pignus subreptum fuisset, & deinde creditor furti actione agens, duplum consecutus esset aut quadruplum, querebatur, an hæc pecunia creditori lucro cederet? Minime. probat enim *Ulpianus* Papiniani sententiam existimantis, creditorem, totum, quicquid perceperit, debito imputaturum, & si minus in debito sit, totum, deducto solo debito, debitori restitutum; quod vult etiam *Paulus* in l. Creditoris 15. pr. ff. de furtis, & exemplo admodum simili pecuniæ ex actione quod metus causas redactæ, adjuvatur dispositione legis 22. §. 1. ff. de pigneratitia act.

Ait Papinianus, creditorem nullam nisi possessionem pignoris, quæ corporalis apud eum fuit restituere debere, & modo vidimus, illum etiam fructuum, accessionum, & pecuniæ ex poenalibus actionibus redactæ ratione teneri; dicemus ne Jurisconsultum acutissimum in l. 40. §. 1. ff. de pigner. act. ab *Ulpiano*, *Paulo*, imo a se ipso (l. 22. pr. & 1. ff. eodem) diftensisse? Minime credas. Optimus numquam dormitat Papinianus.

Lex

Lex 40 § 1 ff. de pignor. act. generalem habet dispositionem, sub qua accessiones modo relatæ, non minus quam ipsa res tempore contractus pignori obligata, continentur. An non & fructus, & incrementum latens, & partus ancillæ, pcedisve sætura, & pœcunia ex actionibus pœnalibus redacta, æque ac corpus ipsum in contractum deductum, possessioni, quæ corporalis apud creditorem fuit, subjacent? annon igitur venient in restitutionem illam, quam plenam fieri postulat Papinianus? Maneat igitur Jurisconsulti dicto integra sua vis, æqualis scilicet illi, qua pollent leges de hac materia speciales, quas supra retulimus, ut & omnes eæ, quæ hic silentio prætermisæ in jure nostro sparsæ reperiuntur.

Restituenda igitur est Res, & restituenda æque bona ac tempore initi contractus erat; quapropter tenetur Creditor si dolo ejus, & quæ vulgo sub dolo comprehenditur, lata culpa, res quid detrimenti ceperit; amplius & de culpa levi teneri eum, dicendum est, secundum regulam 1. si ut certo 5 § 2 ff. Commodatæ propositam & arg. 1. contractus 23 ff. de Regulis Juris. ut & § ult. Inst. quib. mod. re contr. &c. Casum fortuitum quod attinet, ille non magis in pignore, quam in quovis alio contractu suscipitur § ult. Inst. citato. 1. si Creditor 5. 1. si fortuitis 6. Codicis. de pigneratitiæ actione. nisi id expresse vel tacite conventum appareat, aut sicut in 1. quæ fortuitis 6. Codicis. de pigneratitiæ act. legitur „nisi inter contrahentes placuerit, ut amissio pignorum liberet debitorem”. Alia est ex-

exceptio, si Creditor propria auctoritate rem occupaverit (quod declaratur perspicua specie l. qui ratiario 30 ff. de pign. action. „Qui Ratiario crediderat, quum ad diem pecunia non solve-
 „retur, Ratem in flumine sua auctoritate detinuit, postea
 „flumen crevit & ratem abstulit; si invito Ratiario retinuis-
 „set, ejus periculo ratem fuisse, respondit; sed si debitor sua
 „voluntate concessisset ut retineret, culpam duntaxat ei præ-
 „standam, non vim majorem).” Aut alia culpa vel mora
 casum præcesserit.

De culpa levissima, idem, quod de casu dicendum est, propter auctoritatem l. si ut certo 5 § 2. ff. commodati l. contra-
 ctus 23 ff. de Regulis Juris. Scilicet de illa creditorem regulari-
 ter non teneri *k*), propterea quod sæpius in pignore utrius-
 que

k) Mirum est, quam obscura in Jure nostro sit questio de præstatione Culpæ in variis contractuum generibus, aut ut rectius fortan loquar, quam indeterminatæ sint, vox ipsa *Culpa* & quæ illi opponuntur *Custodia* & *Diligentia*. Exempli causa sit, ipse no-
 ster pigneratitius contractus, in quo regulariter dolum tantum, latam & levem culpam præstari, & textus laudati & analogia Ju-
 ris evincunt. At legimus tamen, Diocletianum & Maximianum l. 19 Cod. de pignor. & Hypoth. Maximo rescriptisse „Credito-
 „rem, sicut vim majorem pignorum præstare non habet neces-
 „se, ita Dolum & Culpam, sed & Custodiam exhibere cogi” Quid?
 Generaliter receptum est, & sexcentis exemplis confirmatur, Culpam in abstracto positam, Culpam significare levem, Custodiam vero, diligentiam exactissimam. Qui nodum explicabimus?
 An Imperatores, Tribonianum, Compilerumque omnem turbam, inficitæ Reos faciemus? periculosum esset. Aut cum *Bachovio* tractatu cit. lib. V cap. 2. n. 4. distinguendo inter culpam in omittendo & in committendo commissam, illam defectus custodiæ, hanc culpæ in specie nomine venire dicemus? aut Accursum ad d. l. 19 secuti, contendemus Imperatores a com-

que contrahentis vertitur utilitas, creditoris scilicet, ut
 ereditum securum sit, debitoris vero, ut mutuante[m] in-
 ve-

communi usu loquendi recessisse & culpæ nomine nonnisi latam,
 custodiæ vero, mediam intellexisse diligentiam? Non minus Do-
 ctoribus crucem fingunt hæc verba l. 13 § 1 ff. de pignorat. act.
 „Venit autem in hac actione & dolus & culpa ut in commodato,
 venit & custodia, vis major non venit” Constat enim, in com-
 modato, utpote solius accipientis utilitatem continente, & le-
 vissimam culpam venire. Accursius ad d. l. 13 § 1. & Contius
 ad l. 23 ff. de Reg. Juris. distinctionibus rem conficere putant,
 tantorum virorum prudentiæ nequaquam adequatis. *Jacobus*
Gothofredus ad d. l. 23 nodum mihi, non tam quidem resolu-
 visse, quam abscidisse videtur, Jurisconsultos, diversarum par-
 tium. *Ulpianum*que inconstantiam arguens. *Cujacius* Obs. lib. 19
 c. 24. illumque secutus *Vossii*. in Comment. Pand. Tit. de pignor.
 act. § 5 existimant, *Ulpiano* propositum fuisse, ut doceret, in
 Pignore circa Culpæ præstationem, nihil singulare inveniri, sed
 communem servari oportere Juris Regulam l. 5 § 2 ff. commo-
 dati, propositam, & sic generalia verba l. 13 § 1 ff. de pign. act.
 ad eum casum restringenda esse, in quo pignus ad solius acci-
 pientis utilitatem respiceret. Hæc viri doctissimi: sed fateor me,
 nulli dictarum conciliationum accedere posse, lubentiusque par-
 tes secutorum *Noodii* aut *Wernheri*, qui textum d. l. 13 § 1. li-
 brariorum incitiam vexatum fuisse autumant; emendationesque
 proponunt, admodum simplicitatis, verosimilitudinisque spe-
 ciem præ se ferentes. *Noodii* quidem l. r. Probab. c. IV, &
 comm. ad Pand. Tit. de pign. act. transformatione admodum
 exigua fere anius litteræ, & interpunctionibus leviter immuta-
 tis, loco verborum d. l. 13 § 1. *Venit autem in hac actione &*
Dolus & Culpa ut in Commodato, venit & Custodia, vis major
non venit hæc reposuit „venit autem in hac actione & Dolus &
„Culpa, at in Commodato venit & Custodia, vis major non venit”
Wernher autem Comm. Pand. Tit. de pign. act. §. 6. omnia se
 habere plana putat, modo commata aliter formentar, quod
 licet in Digestis, quoties ex mutatione commodior sensus
 elici potest, quum sine interpunctione sint scripta; sicque
 legendum proponit, *venit autem in hac actione & Dolus &*
Culpa, ut in Commodato venit & Custodia, vis major non venit.

veniat §. ult. Infit. quib. mod. re contr. obl. Exceptio igitur erit, si solius creditoris in contractu deprehendatur utilitas, si ad hoc speciale pactum de culpa levissima præstanda adjectum sit, si propria auctoritate creditor rem occupaverit.

Non hic subsistendum; pignoratitia tenetur etiam creditor, qui, cessante solutione, nec reluctantante lege contractus, ea, quæ sibi nexa erant, distraxit. Et quidem, si non bona fide in vendendo pignore versatus fuerit, quum revocari venditionem iniquum esset, ab Imp. rescriptum legimus, non emptorem a debitore, sed creditorem circumveniendum esse l. Creditor 4. l. si cessante 7. Cod. de distract. pign. huncque ad omne interesse teneri l. Præses 1. l. cum contra 4. Cod. si vendit pign. agatur. Sive illud interesse circa fructus, sive circa damnum irrogatum versetur. In specie tenetur ad restituendum id, quod supra debiti quantitatem ex pignore redactum habet. l. Creditore 5. Cod. eodem. l. secundum. 20. Cod. de distr. Pignor. l. elegantur 24. §. 2. ff. de pignor. act. uti ad præstandas hujus superflui usuras l. Creditor 42. ff. de pignor. act. si pecuniam ex pretiis pignorum in suos usus converterit, aut fœnorii collocaverit, aut moram fecerit in restituendo l. si quamvis 6. §. x. l. si autem 7. ff. eodem. Quod postremum procul dubio, pigneratitiæ nostræ ex natura judiciorum bonæ fidei, accommodatum est.

Ea:

& quum *Gajus* l. in Rebus 18 princ. ff. commodati, diserte scripserit, culpam in contractibus, quæ utriusque gratia sunt, non æstimari, sicut regulariter æstimatur in commodato, in unam alteramve harum emendationum lubentissime consentio.

Ea sunt fere, quæ in jure nostro, de præstationibus in pigneratitiam venientibus, reperiuntur, quarumque ne unica quidem, actione in irritum constituta, obtineri poterit. Igitur creditor, si agentem pigneratitia debitorem exceptione temporis legitimi effluxi repulerit, neque ratione ipsius rei restituendæ, neque fructuum, neque accessionum, neque omnis causæ, neque damni, dolo, lata, levissimaque culpa, casuve fortuito dati ratione tenebitur: Et si ab eo pignus distractum fuerit, neque interesse, superfluum pretii debitum excedentis, usuraræ qualescumque exigendæ venient.

Nunc videndum, cui hæc præscriptio profugio esse possit; & patet primum, creditorem, qui pignus ex contractu suscepit, illa securum fieri posse, quum adversus eum pigneratitia intendatur; sed amplius procedendum, dicendumque, creditorem solum hac præscriptione defendi, non vero fidejussorem, non secundum creditorem pignus pignori habentem, adversus debitorem primum simulque pignoris Dominum, non tertium pignoris possessorem. Sed quum hic animadvertam, multos alia incessisse via, maneat saltem in hypothese hæc sententia nostra, donec disquisitis, dissolutisque argumentis contrariorum, veluti profligatis nubibus, illi lux accedere possit.

In promptu est autem, quæstionis nostræ decisionem ab illa omnino pendere, utrum pigneratitia actio ultra personas ex contractu obligatas extendatur, adversusque

tertium recte competat possessorem. Et in hoc multifaria mihi videtur esse Doctorum sententia, nonnullis censentibus, affirmativam veram esse, tum de jure civili, tum de jure canonico; ut *Leyser* Medit. ad Pand. Vol. 3. Specim. 155. med. 5. *Cannegiesser* Decis. Haffo-Cassel. T. 1. Dec. 41. n. 2. *Mae-vius* Decis. part. 5. dec. 345. in principio. quibusdam negantibus de jure civili, auctoritate canonum vero, affirmativam ut veriolem secutis, ut *Baldus* in Rubr. Cod. de pign. actione. *Negusantius* tractatu cit. part. 7. membr. 2. n. 2. & hanc opinionem communem haberi ait *Leyserus* loco citato. aliis denique existimantibus, jus canonicum in hoc cum civili consentire, quod ex utroque, nonnisi adversus creditorem pignoratitia obtineat. *Bachovius* tractatu cit. lib. 5. cap. 19. n. 1. seqq. *Lauterbach* Colleg. Pand. Tit. de pignor. act. §. 16. Doctoresque ibi citati; *Stryck* usu. mod. eodem Tit. §. 11. *Schilter*. Ex. ad. Pand. D. 26. §. 10. *Berger* Oeconom. Jur. lib. 3. Tit. 2 Th. 17. n. 3. *Wernher* in lectiss. comm. eodem Tit. §. 16. *Koehy* meditat. 17. *Dabelow* §. 2421. huicque sententiæ me calculum meum adde-re lubentissimus profiteor.

Et quidem, si dissentientium argumenta attingere velis, illa, aut ex ratione juris generali, aut ex specialibus textibus elidi necesse est; tertium non datur. Ratio juris si spectetur, quemadmodum quæso dici poterit, actionem personalem, imo ex contractu descendente, ultra personas ex contractu obligatas extendi posse? quum hæc sit ipsissima talium actionum essentia, quod ipsius contractus finibus includantur, vel, ut est in l. actionum. 25. pr. ff. de oblig.

lig. & actio. „Quod semper adversus eundem locum habeant” contractibus enim obligantur, nonnisi contrahentes, illorumque hæredes, non vero tertius possessor; igitur contractu pignoratitio tenebuntur pignori dans, pignori que accipiens, illorumque hæredes; alius quisquam nullo modo. Actio ex obligatione oritur, est modus ad vindicandum jus ipsum, quod ex obligatione mihi competit, a legibus concessus; ubi igitur nulla ex contractu obligatio est, nulla ex contractu erit actio; & ni fallor, inauditum est in jure nostro, quod actioni ex contractu qualitas talis adjecta fuerit, quam pignoratitiæ inesse contendunt; nec me turbat quod actiones quædam personales natura sua adversus quemcumque intendi possint, (actiones sic dictæ *in rem scriptæ*) hæ enim minime ex contractu oriuntur, & sic ad eas non potest pignoratitia nostra referri, quamvis aliter nonnulli autumaverint, teste *Negusantio* tractatu cit. p. 7. membr. 2. n. 2. Quod autem *Puttman* in *Dist. de pign. act. contra tert. Pign. possesi.* haud deneganda. disputat, alias dari actiones ex contractu oriundas, quibus tertius possessor inquietari possit, exempli gratia actionem hypothecariam afferens, ex eo statim refellitur, quod eadem actio ne quidem in personam, sed unice in rem sit.

Nunc si textus speciales investigemus, quibus sententiam suam propugnari putant, adhuc dubito, num ex iis firmiter argumentum pro ea colligi possit; non enim id efficiet 1. *Servos* 2. *Cod. si vend. pign. ag.* in qua dicitur tantum, patrem meum vel me, si hæreditas ejus ad me

pertinet, a possessoribus servos repetere posse, quos nullo jure creditor vendiderat: neque l. si uxor. 3. Cod. eodem. quæ agit de specie, qua creditor, servis oppignoratis dolose minori pretio distractis, impar solvendo repertus fuit, & emptores fraudis conscii erant; sicut apparet ex his verbis dictæ legis *per gratiam, eum solvendo non fuisse* & rectissime observavit *Brunnemannus* ad hanc leg. in Cod. pag. 995. neque lex cum contra, sequens Cod. eodem; in qua, propter venditionem possessionis obligatæ a creditore mala fide factam, dicitur debitor, adito præside provinciæ, etiam adversus emptores fraudis conscios, actione competenti agere posse. Observandum enim, his in legibus, actionem quidem debitori concedi adversus possessores emptoresque rerum pignori obligatarum, nullo vero modo eam determinari, quæ in memoratis casibus locum obtineat, ideoque Imp. rescripta optime de actione domini persecutoria, Rei vindicatione scilicet, intelligi posse; omnibus hujusce actionis requisitis hic concurrentibus.

Age! neque enim hic nos subsistere sinunt. Lex si Creditor. 2. Cod. si pignus pign. datum sit, casum proponit, quo creditor rem sibi obligatam rursus pignoris jure affecerat, eaque solummodo asseritur, Debitorem primum, simulque pignoris Dominum, soluto eo, quod ex hac causa creditori debetur, intercessu Præsidis provinciæ, possessionem recuperare posse. De pigneratitia vero altum est silentium; neque ex eo, quod primus debitor pecuniam solvendo liberet pignus, capaxque
fiat

fiat actionis intentandæ, sequitur, eum propterea agere pigneratitia posse contra creditorem secundum; neque quod id possit, probatur verbis *Papiniani* l. Debitor 40. §. 2. ff. de pigneratitia actione. „Itaque si medio tempore, pignus creditor „pignori dederit, Domino solvente pecuniam, quam debuit, „secundi pignoris, neque persecutio dabitur, neque retentio „relinquetur” quum hæc multo magis nostræ favere sententiæ videantur, ut observavit *Wernher* loco citato. An non ait *Papinianus* secundi pignoris persecutionem non dari? Aut possunt hæc verba *pignoris persecutio* alii, quam pigneratitiæ actioni accommodari? Nec me turbat quod etiam dicat *secundi pignoris retentionem non relinqui*, imo animum auget; hæc enim secundum creditorem respiciunt, qui jus omne suum ex primi creditoris jam dimissi jure metiri debebat, ac propterea resolutio hujus primi creditoris jure, nonnisi iniquus remanens rei pigneratæ possessor, rei vindicatione per Dominum recte conventus, nullo retentionis jure, ulterius rei redhibitionem effugere poterat.

Hæc fere de jure civili, ex canonibus autem adducitur *Cap. cum contra*, X. de pignor. quod multis Doctoribus tanti ponderis visum fuit, ut illius auctoritate, quam jure romano defendere non poterant opinionem, adhuc tamen in præxi adducendam putaverint. Nunc videamus quam recte.

Dictum Capitulum instar duarum legum proxime laudatarum, intelligendum est de casu, quo creditor pignus sibi tra-

traditum rursus pignori dederat; quum ibi dicatur, debitoris hæredes adhuc agere posse contra creditorem secundum, cui ab hæredibus creditoris primi obligata fuerant bona ipsius debitoris, & hac actione eos recte petere, ut fructibus per eum perceptis in sortem computatis, bona obligata sibi restituerentur, quamvis nec debitor, nec hæredes debitoris, cum dicto secundo creditore contraxerint: Et licet notante *Negusant.* loco citato Canonistæ valde dubitaverint, qua actione agere possint dicti hæredes debitoris, contra dictum secundum creditorem; aliis rei vindicationem, aliis merum officium iudicis, aliis denique pigneratitiam in rem scriptam ex æquitate canonica admittentibus; quum tamen pigneratitia hæc in rem scripta, quid commenti redoleat, Innocentiusque pontifex, ipsius capituli verbis contextuve, nullam, neque pigneratitiam, neque aliam determinaverit actionem; nec admittere possimus, illum sine ratione ab inconcussis romani juris &, ut ita dicam, sensus communis, principiis, discedere voluisse; adhuc non intelligo, quemadmodum dissentientibus sibi hoc capitulum propugnaculo esse putaverint, & quænam ratio valida ex eo defumi queat, qua ad credendum commoveremur, quod etiam ex mente juris canonici, primus debitor, nec rei vindicatione, nec actione in factum, ad pignus suum recuperandum, adversus secundum creditorem experiri debeat.

His mihi fatis videor probavisse, neque ratione juris, neque speciali quocumque textu, sententiam nostram infirmari; sed si quis fit, cui non sufficiat jus nostrum nobis non ob-

obstare, adhuc mos gerendus est, probandumque, nos tutissimo textuum disertissimorum munimento defendi. Audi *Ulpianum* sedulo distinguentem actionem pigneratitiam nostram, a rei vindicatione, ut & ab actione in factum. Quum venderet creditor pignus, inter ipsum & emptorem convenerat, ut soluta pecunia emptori, debitori licentia esset rem suam recuperandi. Sed qua actione? id præcisè determinare voluit *Ulpianus* hæc addens „Scriptis Julianus, & est rescriptum, ob hanc conventionem, pigneratitiis actionibus teneri creditorem, ut debitori mandet ex vendito actionem adversus emptorem; sed & ipse debitor aut vindicare rem poterit, aut in factum actione adversus emptorem agere;” l. si cum venderit. 13. pr. ff. de pign. actione. idem colligi potest ex verbis ejusdem *Ulpiani* in l. petenti. 27. ff. eodem. & si quid adhuc dubitationis superfit, evanescet certe, auctoritate l. secundum 20. Cod. de Distr. Pignerat. ibi *Diocletianus & Maximianus*: „secundum placiti fidem, si nihil convenerit specialiter, pignoribus a creditore, majori, quam ei debebatur pretio, distractis, licet ex eo fundus comparatus sit, non super hoc in rem, sed in personam, id est, pigneratitia de superfluo competit actio.”

Maneat ergo, pigneratitiæ nostræ nequaquam accedere qualitatem naturæ ejus adeo contrariam, ut necesse esset, unam ab altera tolli; maneat, illam personalem esse, non in rem scriptam, sed ex contractu & ideo contractus fines observantem; nonnisi adversus creditorem intentandam, ita ut

E ne-

neque contra fidejussorem exerceri possit, qui, cum forte prædiis & prædibus a debitore cautum esset, pignora atque hypothecas susceperat, atque ita pecuniam solverat; sed ipse mandati agat, & ex mandato cum eo agatur l. fidejussor. 2. ff. de pignor. & hypoth. de qua mandati actione etiam recte intelligitur l. fidejussor. 26. in princ. ff. eodem; neque debitori primo competat contra secundum creditorem, nisi forsitan præstita sibi a creditore primo pignoratitia, illam, velut ex jure cesso, debitor adversus creditorem secundum intendere vellet. l. si cum venderet. 13. ff. de pigner. act.

Dicet ne aliquis obstare, quod in l. si creditor. 28. §. 1. ff. eodem. *Julianus* scripserit, si servus peculiari nomine pignus acceperit, actionem pignoratitiam debitori adversus dominum competere, ut & quod simile quid argumento d. 1. 28. juncta l. sed mihi. 3. §. 4. ff. commodati, de filiofamilias peculium, profectitium scilicet, tenente, a Doctoribus vulgo tradatur? Minime credas. Imo hæc regulam magis confirmant, quum notissimi juris sit, patrem dominumque ex contractibus filii, servique obligari rem peculiarem spectantibus; quod etiam; argumento a contrario deducto, evincitur l. solutum 11. §. 6. ff. de pignor. act. ubi negatur per liberam personam nobis obligationem acquiri, adeo ut, ait *Ulpianus*, nec per procuratorem plerumque, vel tutorem adquiratur, sed ipsi actione pignoratitia conveniantur.

Currit hæc præscriptio adversus debitorem, & generaliter eum, qui pignus dedit, quum huic soli pignoratitia exer-
cen-

cedenda competat, parumque intersit, siue pro suo debito, siue pro alieno, rem pigneris nexu affecerit; unumquemque enim, exemplo fideiussionis, res suas pignori dare pro alieno debito posse, testantur l. si mulier. ult. §. 1. ff. ad Sctum. Welley l. item quaeritur 13. §. ult. ff. locati. At quum de eo, quod plurimum accedit, jus constitui debeat, ne in materia tam gravi, hilum sectari videamur, praetereaue, ea, quae de uno dicimus, ad alterum commodissime protrahi possint, nobis hac in disputatione de debitore solum & hucusque fuit & in posterum erit sermo. Parum interest praeterea, siue oppignorans rei dominium habeat, siue jus in re talem, quod oppignorationem non respuat, veluti emphyteuseos, superficies, ususfructus, imo ipse pignoris. arg. l. Tutor. 16. §. ult. ff. de pigner. action. l. si is qui bona 11. §. 2. ff. de pignorib. & hypoth. seu nullum omnino jus; quod enim aliena res pignori dari voluntate domini possit, sed & si ignorante eo data sit, suslineatur tamen pignus interveniente ejusdem ratihabitione, arguit l. aliena res 20. pr. ff. de pigner. act. & hoc in casu igitur oppigneranti concedenda erit pigneratitia, & adversus eundem curret praescriptio. Sed & non hic subsistendum, quum leges nostrae idem jus, pigneratitia agendi scilicet, etiam concedant possessori, siue bona fide possideat, siue praedo rem furtivam pignori dederit; quam, licet sine effectu pignoris jure devinctam, hac actione tamen sibi reddi recte petit, eam deinde domino restitutus. l. si pignore 22. §. 2. ff. de pignerat. actione.

Restat adhuc, quoad hanc pigneratitiae praescriptionem, quaestio valde difficilis, & quae, licet jam tribus fere abhinc

fæculis, ad nostra usque tempora plurimis disputationibus illustrata, Doctoribus tamen continuo pomum Eridos fuisse, & adhuc esse videtur. Quæstionis famam difficultatemque pepererunt, non tam quidem contraria veterum Jurisconsultorum scripta, quam potius Interpretum minus exacta differendi ratio, qua illi Flaviano syllabarum aucupio nimis accurate inservientes, neglecta vero certissima juris ratione, multa quidem confudisse, nonnullaque forsitan hac in juris particula perturbasse mihi videntur. Nos ergo sedulam navemus operam, ut dextrum Scylla latus, lævumque implicata Charybdi obsidentibus, vitatis, tandem secundo flatu tumentibus velis, ad portum alacriter contendere possimus.

Et quidem definiendum proponitur, quo tempore curre-re incipiat illa præscriptio, de cujus natura, requisitisque, hucusque disputatum fuit. Quæ quæstio, uti in hac scriptiuncula jam multoties accidit, ab altera pendet nonnisi ex natura pigneratitiæ actionis eruenda. Nimirum præscriptio actionum extinctiva, actionem tanquam vis suæ subjectum præsupponens, & quum præterea secundum illa, quæ initio hujusce disputationis tradidimus, illius hic sit effectus, ut tantum exceptionis ope inanem efficiat actoris intentionem, actionem suo cursu præcedere, id est, ante actionem natam initium suum habere nequit; non usus enim sine usu, uti nec interitus sine vita, nequaquam intelligitur; nec magis in jure, quam in natura dari potest præpostera vis. Tempus igitur
natæ

natæ actionis definiamus, ut simul definiatur & illud, a quo actoris negligentia, & secundum principia supra relata, præscriptio in hac negligentia fundata, currere incipiat.

Et primum constat, hanc actionem venire ex contractu pignoris. Id evincit & nomen utrique commune & natura actionis contractus fines observantis, quum ei, & adversus eum detur, qui contractu se obligarunt, deturque ad repetendam rem ipsam, quæ in conventionem deducta fuerat; & textus juris nostri disertissimi. Sane enim aliud quid significari verbis *Gaji* l. obligationes i. §. 6. ff. de Obligat. & action. nullus intelligo, ut & textu in §. ult. Inst. quib. mod. re contr. oblig. ipsissima *Gaji* verba referente: „Creditor, qui pignus accepit, re obligatur, quia & ipse de ea re, quam accepit, restituenda tenetur actione pigneratitia.” Et sic non tantum verbo tenus, sed etiam re, consentio cum his Doctoribus, a quibus scriptum fuisse animadverto: „ex eo quod posita causa ponatur effectus, nulla autem alia causa actionis dari possit, quam conventio & obligatio, necesse esse, ut, posito contractu pigneratitia, ponatur etiam obligatio & actio.” *Bachovius* tractatu cit. lib. X. cap. 16. *Franzkius* Comm. ad Pand. Tit. de pigner. act. §. 6. seqq. *Vinnius* Quæst. Jur. sel. lib. 2. cap. 6. *Westphal*. in seiner systematischen Erläuterung von dem Römischen Pfandrechte §. 259. n. 291.

Altera sit positio, hanc actionem non nasci, scilicet non intendi posse, nisi soluto pignoris vinculo, aut si debitum qualvis ratione non existerit, aut existere desierit. Ad quam

ultimam speciem referri debet textus in l. solutum, 17. §. 2. ff. de pigner. actione. „Si, quasi daturus tibi pecuniam, pignus accipero, nec pecuniam dedero, pigneratitia actione tenebor, & „nulla solutione facta;” quum, ut contrahatur pignus, satis sit, quid pignori datum fuisse; nec opus sit solvi, quum non debebatur, quippe tantum sperato, non contracto debito: „Idem- „que, & si accepto lata sit pecunia (de quo fufius infra) vel „conditio defecit, ob quam pignus contractum est, vel si pactum, cui standum est, de pecunia non petenda factum est;” quippe conditione, pactoque de non petendo formam danti- bus contractui, sicut jam a Decemviris constitutum fuerat his verbis „REM. UBI. PAGUNT. RATUM. ESTO.” *Gell.* noct. att. lib. 17. c. 2. vide *Galvanum* de usufr. cap. 16. n. 12. seqq.

Ne objurga quæso, hæc superioribus contraria esse, sicque me mihi obstare, hæc enim valde distant, actionem ex contractu descendere, & actionem eo ipso momento, quo contractum fuit, nasci, seu in esse constitui. Ut fœtus utero conceptus, nondum homo est, nec hominis nomine venit, sic actio, quamvis ipso contractu illius germen positum fuerit, non tamen ipso contractus momento actio est, omnibus suis requisitis adornata, nec actio dici potest; nam quod in illo efficit ipse partus, operatur in hac solutio pecuniæ. Utrumque enim & partus & solutio liberationem intendit, utrumque naturam causæ contractui proximæ obtinet, aut, si mavis, conditionis, sine qua non.

Et

Et quidem sciendum, minime in Jure nostro novum esse, actionem ex contractu descendere, & tamen non ipso contractus momento, sed postea demum, & mediante aliquo facto, actionem nasci. Non huc cum *Negusantio* tractatu cit. part. 7 membr. 2 n. 7 & *Glossa* ad § omnis, 3. l. si rem alienam. 9 ff. de pigner. act. Casum mutui *reconciliati* referam, mutui scilicet pecuniæ alienæ, ex quo, ut nascatur conditio certi, necesse est, consumptionem illorum nummorum superaccedere, auctore *Ulpiano* l. nam & si fur. 13 ff. de Reb. creditis. & ad stipulantibus *Papiniani* verbis in l. si is cui nummos. 94 pr. & § 1 ff. de solution. & liberat. aut illorum nondum consumptorum usucapionem, arg. l. si alienam. 13 in pr. l. qui alienam 33 ff. de mortis causa Donat. Nam, ut graviter monuit *Bachovius* tractatu cit. lib. 5. c. 15 in fin. hi duo casus nihil prorsus simile habent, & sic nullo modo, ab uno ad alterum argumentum deduci potest. Equidem mutuo essentialia est, ut pecunia fiat accipientis; si non fiat, nullus est contractus, ita ut ne quidem fidejussor obligetur l. si quis 56 ff. de fidejussor. & Mandator. ex nullo contractu, nulla descendere potest actio; quæ demum sese exercere potest, quum, consumptione nummorum, Dominium inducente, non magis legum quam hominum vi concutiendum, & mediante fictione quadam retroctativa, contractui forma sua data fuerit. Pignoris vero contractus, eo ipso, quo res in securitatem debiti creditori tradita fuit, esse suum & perfectionem suam obtinet, & tantum abest, ut satis creditori facto, ei aliquid adhuc vis firmitatisque superinducatur, ut potius, illius vinculi dissolvendi, hic certissimus sit modus.

Non

Non directe, sed breviori tamen analogiæ radio, pro ea, quam proponimus, sententia facere videtur l. observare. 4 § fin. ff. de officio Proconf. & Legati. in qua non de actione quadam est sermo, sed de Jurisdictione Legato demandata a Proconsule provinciam nondum ingresso; quæ Jurisdictio, etsi ex mandato præcedenti oriatur, nonnisi tamen ex eo tempore legato exercenda competit, ex quo Proconsul provinciam ingressus est: quum perquam absurdum sit, antequam ipse Jurisdictionem nanciscatur, (& non nanciscitur antequam in provinciam venerit) alii eam mandare posse, quam non habeat. d. l. 4 in fine. Sed adducam exemplum actionis ex Empto; quæ, etsi ex contractu descendat solo consensu in omnibus partibus suis perfecto, nisi tamen Emptor pretium obtulerit, & sic ex sua parte contractum impleverit, cum effectu intendi nequit l. Julianus. 13 § 8 ff. de action. Empt. vend. Quum præcipue in fin. dicti §. scribat Jurisconsultus „Venditorem quasi „pignus retinere posse eam rem, quam vendidit., Adducam præterea actionem ex stipulatu pro Dote, quæ etsi fundamentum habeat in contractu matrimonium præcedente, non datur tamen nisi soluto matrimonio l. 2. pr. ff. soluto matrim. Dōs &c. l. matrimonium. 1. Cod. de Repudiis. excepto casu vergentis ad inopiam mariti, in quo aliud sane dicendum esse auctor, nobis est *Ulpianus* hæc fere scribens „Si constante matrimonio propter inopiam mariti mulier agere volet, unde exactio- „nem Dotis, initium accipere ponamus? & constat exinde „Dotis exactionem competere, ex quo evidentissime apparue- „rit Mariti facultates ad exactioem Dotis non sufficere., & in

in § 1. „Si ex hæredato marito Mulier agat, magis est, ut ex die aditæ Patris hæreditatis, ei incipiat Dotis exactio” l. si constante 24 pr. & § 1 ff. soluto matr. Dos quem. &c. l. uli ad. huc 29 Cod. de Jure Dotium. & ad hanc speciem referendum cenfeo, generalius a Scævola dictum in l. hæc actio 65 ff. soluto matr. Dos quem &c. „hanc actionem, etiam constante matrimonio, Mulieri competere.” Adducam denique exemplum actionis Tutelæ, quod nobis exhibetur l. si Tutor. 9 § fin. & l. seq. ff. de Tutel. & ration. distr. Et sane hæc actio in quasi contractu, administratione Tutelæ scilicet, fundamentum suum habet § 2 Inst. de oblig. quæ quasi ex contr. nasc. quum tamen nonnisi finita Tutela exerceatur, sicut, præter duas leges jam laudatas testatur Paulus l. nisi finita. 8 pr. ff. de Tutelæ, & ration. distr. Hæc sufficere videntur, ad præsumptionem inducendam saltem debilissimam, pignoratitiam nostram etiam hujus generis esse posse; restat nunc, ut hæc præsumptio declaretur, probeturque.

Et quidem paulo curatius rem inquirenti, mox patebit, eam opinionem firmissimo stare talo, & sic pignoratitiam actionem non nasci, nisi prius satis creditori factum fuerit. Quod enim antea obtinere possit, nullo modo intelligo. Obstat enim impedimentum gravissimum, impedimentum quo majus, ne quidem cogitari possit. Contractus ipse; actio ipsa; mox explicabitur. Nonne hæc contractus natura est, quod creditori res a debitore tradatur *in securitatem* debiti? § ult. Inst. quib. mod. re contr. obl. negari non potest: & si huic securitati a contrahentibus nullum certum definitum fuerit tempus, annon dicendum, pignus in perpetuam securitatem censei obligatum?

F

Sane

Sane enim nostrum non est, ex mero arbitrio terminum ponere, ubi nec lex, nec consuetudo legis auctoritate pollens, nec contrahentium voluntas, posuerit. Actio autem pignoratitia datur ad evertendam securitatem creditori in re oppignerata constitutam, ad recuperandam rem pignori obligatam; illa intendimus rem vinculo, quo tenebatur, liberatam esse modo quocumque; 1. intelligere. 2. Cod. de luitione pignoris l. item liberatur 6 pr. ff. quib. mod. pign. vel hyp. &c. Si igitur ponas, actionem ex contractu, ante vinculum ex contractu solutum exerceri posse, ponis securitatem creditori constitutam, ipso contractu quo constituta fuerat in irritum deduci; ponis Saturnum prolem suam devorantem, & simul (proh prodigium!) ab illa devoratum; ponis contractum, contractui obstantem; ejus effectum ab alio effecta impeditum; ponis contraria; impossibilia; nihil.

Nunc, si in legibus nostris fulcrum etiam querere velimus, id quidem, ut opinor, sat firmum erit ut nos ab omni lapsu tueatur. Audi præprimis jura dantem *Ulpianum* l. si rem alienam. q § 3. ff. de pigner. act. „*omnis exsoluta esse debet pecunia, aut eo nomine satisfactum, ut nascatur pignoratitia actio*” *Omnis pecunia*, ait: circa quam scilicet vertitur obligatio principalis; & igitur partem tantum solvendo, quoad repetitionem pignoris, pignoratitiam scilicet inducendam, defungi non poterit debitor; pignoris enim causa individua est, id est, quamdiu superest pars debiti, tenet pignus, sicut tamdiu est debitum, & causa pignoris; Unde si creditori plures

hæ-

hæredes extiterint, & uni ex his pars ejus solvatur, ait idem *Ulpianus* l. solutum. 11 § 4 ff. de pign. act. non debere cæteros hæredes creditoris injuria affici, sed posse totum fundum vendere, oblato debitori eo, quod cohæredi eorum solvit; manifesti enim indubitatique juris esse, defuncto creditore multis relictis hæredibus, actionem quidem personalem inter eos ex lege 12 Tabul. dividi, pignus vero in solidum unicuique tenendum, rescripserunt Imp. l. manifesti 1. l. seq. 2 Cod. si unus ex pluribus hæred. Cred. &c. Idem & de Usuris dicendum 1), si & in usuras obstrictum sit pignus, ejusque permittetur retentio, donec usurarum solutio impleta fuerit; parum vero referente, utrum eæ in stipulatum fuerint deductæ, an vero pacto nudo tantum promissæ, dummodo pignus & in eas obligatum fuerit l. solutum. 11 § 3, ff. de pign. act. pro quibus etiam disertissime facit l. per retentionem. 4 Cod. de Usuris in qua Imperatores *Severus* & *Antoninus* Honorio rescripserunt „per retentionem pignoris usuras servari posse, de quibus præstandis convenit, licet stipulatio interposita non sit, merito constitutum est; & rationem habet, quum pignora conventioni parti etiam obstricta sint” & deinde „sed enim in causa, de qua agis, hæc ratio cessat; siquidem tempore contractus de minoribus usuris petendum convenit; postea autem,

1) Parum enim consentaneum foret, in solvenda pecunia usurarum rationem non haberi, quum earum primo loco fiat computatio, casu quo creditor distractis jure pignoris, sibi de pecunia exinde redacta prospecturus est, & deinde demum id, quod supererit, accepto ferendum sit. Quæ est species l. cum & fortis. 35. ff. de pigner. act.

„tem, quum se debitor majores præfaturum repromisit, non potest videri rata pignoris retentio: quando eo tempore quo instrumenta emittebantur, non convenit ut pignus etiam ad hanc adjectionem teneatur” Adde l. pignoribus 22 Cod. eodem. *Noodt. Comm. ad Pand. Tit. de pigner. actione.* Si tamen usuræ legitimæ excedant modum, hæc nullo casu pigneratitiam impedire poterunt d. l. solutum, 11 § 3.

Ait *Ulpianus*, omnem pecuniam exsolutam esse debere, aut eo nomine satisfactum. Quid hæc sibi velint, nunc late discutendum.

Exsolutionis verbo, sane hic intelligit Jurisconsultus solutionem vere talem, quæ fit per numerationem pecuniæ actualem; alios deinde satisfactionis modos recensiturus. d. l. 9. §. 3. 4. 5. d. l. 11. §. 1. 2. & de hac solutione tenendum est, nihil interesse an ab ipso debitore facta sit, an vero Procuratore ejus, aut negotiorum gestore, aut alio tertio quodam, pro debitore licet ignorante, ut diserte tradidit *Marcianus* l. si pro me. 40. ff. de solution. & liberat. & evincit certissima juris nostri regula, licere ignorantis etiam & inviti meliorem conditionem facere l. solutione. 23. ff. eodem. l. solvendo. 39. ff. de negotiis gest. Notandum est præterea Jctum in d. §. 3. leg. 9. ff. de pigner. act. nonnisi intellexisse solutionem justam & legitimam, quæ sola solutio est, sicque opportunissime ab eodem infra relatam fuisse casum l. eleganter 24. §. 1. ff. de pigner. actione. Reprobos nummos solverat quis creditori, & quærebatur, an haberet pigneratitiam actionem, quasi soluta pecunia? & respondet *Ulpianus*, minime; constare enim neque
pi.

pigneratitia agere, neque eum liberari posse; cujus decisionis hanc rationem profert, quod reproba pecunia, non liberet debitorem, reprobis, videlicet, nummis reddendis. De ampliationibus autem & limitationibus, hujus legis dispositioni factis, a *Bartolo, Paulo de Castrensi, & Glossa*, videtur jam fere sexcenties memoratos: *Bachonium* tractatu cit. lib. 5. c. 15. n. 4. *Negusantiumque* eodem. parte. 7. membr. 2. n. 18.

Solutionem proprie sic dictam exceptit ea, quæ quoad pigneratitiam actionum, æquali cum illa vi pollens, diverso tamen & improprio quasi conficitur modo, de ea breviter *Ulpianus*: „satisfactum autem nos accipimus, quemadmodum voluit creditor, licet non sit solutum;” & paulo post „& generaliter dicendum erit, quoties recedere voluit creditor a pignore, videri ei satisfactum; si ipse voluit, sibi cavet, licet in hoc sit deceptus” d. 1. q. d. §. 3. qui duo satisfactionis modi, non tamen sine discrimine invicem conferuntur; etenim verba faciente eodem *Ulpiano* l. item liberatur 6. §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hyp. qui solvere paratus est, merito pignus liberasse videtur; qui vero non solvere, sed alia ratione satisfacere cupit, ex. gr. expromissore dato, in diversa prorsus causa est; ergo satis fecisse prodest. l. quod si non solvere, 10. ff. de pign. act. sibi enim imputare debet creditor, qui satisfactionem admisit vice solutionis; quum e contrario ille nequaquam culpandus sit, qui, non admissa satisfactione, solutionem desiderat.

Modorum autem, quibus hæc impropria solutio exerceri potest, infinitus fere est numerus, e quibus tamen præcipuos

recensere juvabit. Sic, si aliis pignoribus sibi cavere voluerit creditor, agere poterit, ut a primo recedat d. l. 9. §. 3. & huc perhelle refertur, elegans ab *Africano* relata species in l. quæ fundum 50. §. 1. ff. de jure dotium. Ubi Jurisconsultus; „si cum fundum Cornelianum pignoris causa tibi tradidissem, postea ex conventionem, Titianum fundum ad hoc tradiderim, ut Cornelianum mihi restitueres, minime dubitandum esse, quin statim recte pigneratitia agere possim, ad repetendum fundum Cornelianum.” Idem erit, si non secundis pignoribus, verum fidejussoribus datis, primum sublato fuerit pignus; sicut evincit species in locatore prædii rustici, qui quum loco investorum, importatorumque pro mercede pignori obligatorum, mercedis nomine fidejussorem a colono accepisset, exinde illata pignori esse desierunt l. cum Colono. pen. ff. quib. mod. pign. vel hyp. &c. Nec aliud iudicium ferendum, si reo dato, vel pretio aliquo accepto, vel nuda conventionem facta, quæ remissionem pignoris, vel immediate, vel mediante debiti principalis remissione, inducat, l. solvitur. 5. ff. quib. mod. pign. vel hyp. &c. sibi caveri voluerit creditor, sicut diserte exprimitur d. l. 9. §. 3. Adhuc in eadem lege reperimus, eum, qui ante solutionem egit pigneratitia, licet non recte egerit, tamen si offerat in iudicio pecuniam, debere rem pigneratam, & quod sua interest, persequi (quo in casu, necesse non erit, pecuniam deponere, sed saltem in oblatione perseverare. arg. l. qui Romæ 122. §. pen. ff. de verb. obligationib.) Idem erit, si extra iudicium debitor pecuniam realiter obtulerit, eamque deposuerit & consignaverit, debitor vero noluerit recipere, uti

te.

testantur l. si reddita. 3. Cod. de luitione pign. l. acceptam 19. Cod. de usur. Depositionem enim & obfignationem istam, solutionis instar esse, evincunt l. Obfignatione. 9. Cod. de solut. & liber. l. Tutor, condemnatus. 41. §. 1. ff. de usuris & fructib.

Illis modis præterea recte accensetur acceptilatio debiti l. solvitur 5. p. ff. quib. mod. pign. &c. illius enim effectus, idem est, qui & solutionis, quum exemplo solutionis liberare soleat l. in Diem. 5. ff. de acceptilatione. ideoque cum principali obligatione, etiam accessorix tollentur, veluti fidejussorum, pignorum. Imo & ex l. 4. per Jusjurandum. 13. §. 7. ff. eodem. colligere licet, si quum forte, utroque cautionum genere, sibi creditor prospexisset, deinde fidejussori accepto tulerit, & reum exinde liberatum iri principalem, & pigneratitiam actionem, ad repetendum pignus, locum sibi vindicaturam fore. Similis est causa novationis, qua prior tollitur obligatio, & cum privilegiis priori obligationi adhærentibus l. aliam causam 29. ff. de Novat. tolluntur etiam reliquæ accessiones, & ergo pignora, nisi secundæ obligationi repetita sint, l. solutam 11. §. 1. ff. de pign. act. l. Novatione, 18. ff. de Novationibus. l. unic. Cod. etiam ob Chir. pecun. &c. Eadem jurisjurandi erit auctoritas, si scilicet debitor juraverit, se non debere; quum ut ait *Gajus* l. 27. ff. de jurejurando five &c. etiam loco solutionis cedat, & apposite ad speciem nostram a *Juliano* scriptum inveniam l. Jusjurandum. 40. ff. eodem; Jusjurandum a debitore exactum efficere, ut pignus liberetur, & in hoc acceptilationi esse simile; quod confirmat etiam *Tryphonius* l. si deferente. 13. ff. quib. mod.

mod. pign. v. hypoth. Eadem & sententiæ Judicis, et si per injuriam debitor absolutus fuerit, auctoritate d. l. 13. Licet enim alias, verus debitor per imprudentiam judicis absolutus, naturaliter obligatus remaneat; & ex quibus causis, naturalis obligatio consistit, pignus perseverare dicatur in l. quæsitum est 11. §. 1. ff. de pignor. & hyp. hic tamen effectus ob auctoritatem rei judicatæ, quoad pignus, per specialem legis dispositionem, impeditus reperitur d. l. 13. ff. quib. mod. pign. vel hyp. &c. Postremo demum loco, adducam satisfactionem eam, quæ compensatione sit; compensatio enim, quum constiterit pecuniam invicem deberi, ipso jure pro soluto habenda est, ex eo tempore, ex quo ab utroque debetur l. si constat. 4. Cod. de compensat. l. si Debitor. 4. ff. qui potior. in pign. & quod illa, etiam pignora liberentur, satis mihi declaratum videtur l. invicem. 12. Cod. de Compensat. ubi *Diocletianus & Maximianus*, „Invicem debiti compensatione habita, si quid amplius debeas, solvens, vel accipere creditore nolente, offerens, & „consignatum deponens, de pignoribus agere poteris.” Species compensationis est, quæ fructuum & pensionum fit perceptione; hi fructus enim nequaquam lucro creditoris cedunt (nisi contracta *αυτιχρησι*), sed in debitum imputantur; qui si sufficient ad totum debitum, solvitur actio & redditur pignus; qui si debitum excedant, quoad superfluum redduntur, mota actione pigneratitia; si vero adhuc pauciores sunt, quod perceptum erit, debiti quantitatem minuit, ut est in l. ex pignore 1. l. seqq. 2. Cod. de pigneratitia act.

Quæ

Quæ autem de fructibus valent, eadem de omni lucro occasione pignoris percepto, obtinere dicendum est, & sic nobis licet asserere, etiam in casibus 1. si pignore 22. & §. 1. ff. de pignor. act. & 1. creditoris 15. pr. ff. de furtis. jam supra a nobis expositis, compensationem de pecunia ex pœnalibus actionibus redacta, recte fieri, & sic pignorum jus resolvi. Disquisitæ fuerunt nobilissimæ species; nunc ut ad eam revertamur metam, a qua exiveramus, iterum cum *Ulpiano* dicendum est. „*Satisfactum autem accipimus, quemadmodum voluit creditor, licet non sit solutum*” 1. 9. §. 3. ff. de pignoratitia actione.

Ait *Ulpianus*, omnis exsoluta esse debet pecunia, aut eo nomine satisfactum, ut nascatur pignoratitia actio.

Quid hoc verbo nascatur sibi voluerit *Jctus*, & declaravit ipse, & declaraverunt alii multis in legibus, quarum nonnullas referre juvabit. Declaravit ipse in d. 1. 9. §. 5. ff. de pign. act. ubi ille, qui ante solutionem agit pignoratitia, non recte agere dicitur; in 1. eleganter. 24. §. 1. ff. eodem, ubi ait, illum qui reprobos nummos solvit, neque pignoratitia agere, neque liberari posse. Declaraverunt alii. Scævola in 1. locum purum. 43. pr. ff. eodem, debitori facultatem agendi concedens, soluta demum pecunia. *Marcianus* 1. 23. ff. eodem. his verbis. „Si pecuniam debitor solverit, potest pignoratitia actione uti” *Papinianus* 1. Debitor 40 §. 2. ff. eodem, quum tradit, creditorem soluta pecunia, possessionem pignoris, quæ corporalis apud eum fuit, restituere debere. De-

claraverunt tandem Imp. *Diocletianus & Maximianus* in l. pignoris 11. Cod. depignor. act. dicentes „pigneratitiæ actionis naturam declarare, pignoris causa res obligatas, soluto debito „restitui debere.“ Hæc omnia mire concordant. Actionem *naturam* intelligit igitur *Ulpianus*, quæ non tantum concepta, sed etiam nata, & revera actio est; cui contractus, ex quo suam originem trahit, non obstat, sed quam & fovet, & parit; quæ datur ad repetendas ex contractu, res ex contractu obligatas; cui exceptio & igitur præscriptio opponitur; quæ revera in judicium deducta, nihil aliud est, quam jus non in futurum, sed in præsentem mihi competens, persequendi in judicio, quod mihi debetur pr. Inst. de actionibus. Et sic opinor, me argumentis ex natura ipsius contractus, & mirabili legum concordia deductis, satis probavisse, non nasci pigneratitiam debitori, nisi soluta pecunia fuerit, aut alio modo creditori satisfactum; sive debitor ipse solverit, seu alius pro eo. l. si pro me quis 40. ff. de solut. & liber. Nunc ut nova lux accedat, videamus, quæ in contrarium disputata fuerint.

Sed quocumque obvertam oculos, nullum animadverto, quem, aliam secutum fuisse opinionem, dicere possim. Omnes consentiunt, quamvis consensus ignari, quum omnes concedant, actionem pigneratitiam ex contractu descendere, sed tamen non nisi, soluta pecunia, intendi. Et tremula voce fateor, me eo perduci, ut autem, quoad nativitatem hujus actionis, Jurisconsultos verbis disjunctos, re tamen
con-

conjunctissimos fuisse; iisque tamen in mentem venisse, se, de rebus, minimo vero de verbis, contendere. *Negusantius* cum *Glossa* ait, tempore tantum satisfactionis, pignoratitiam actionem nasci, sed ex materia antiqua contractus; quam opinionem supra exposui. *Bachovius* in *Negusantium* invehitur & tamen ipse fatetur, pignoratitiam actionem ex contractu descendere, sed tamen non nisi solutione facta exerceri posse, quam & opinionem ego supra exposui. Post *Negusantium* & *Bachovium*, in duas partes ierunt Jurisconsulti, sed non in plus quam in duas, ire potuerunt. Verbum *nascitur* igitur, teterrima belli occasio fuit; quum ab agmine uno, alterove, vario assumeretur modo. Fateor me existimasse, illud perfectionis &, ut ita dicam, plenitudinis symbolum esse, actionemque dici natam, quæ revera actio esset. Fateor me existimasse, actionem non aliud quid esse, quam, quæ omnibus juris nostri textibus declaratur, *ius agendi persequendique*; fateor denique, me in specie proposita, minime jus agendi illic invenisse, ubi, quo minus ageretur, obstaret ipse contractus; minime jus persequendi, ubi, quo minus debitum esset, obstaret ipse contractus.

His disputatis, nulla supersunt, quæ nobis amplius negotium facessere possint. Probavimus, pignoratitiam actionem, eo demum tempore nasci, quo creditori satisfactum fuerit, antea vero nullam dari, id est, nullam esse pignoratitiam. Ex eo satis elucet, & quo tempore incipiat, & incipere possit illius præscriptio. Hæc enim, quum tantum exceptio-

nis opē actionem tollat, actionem præsupponit, quæ in iudicio intendi possit; at demum soluta pecunia, in iudicio intendi potest pigneratitia nostra, sicut textus supra laudati ostendunt. Imo præscriptio, quum actionem perimat, actionem tamquam subjectum vis suæ peremptoriæ præsupponit, natam, id est existentia donatam, & revera actionem; actioni non natæ enim nequaquam præscribi potest, quum non entis nullæ sint qualitates, interitusque sine vita, uti non usus sine usu, nequaquam intelligatur. At ante satisfactionem, pigneratitia nulla est actio; nam quæ tunc a multis Doctoribus assumitur, jus aliud est profus diversum, sicut Coronidis loco breviter tradetur. Concludamus igitur dicentes, pigneratitiam actionem; quæ scilicet ex contractu pignoris descendens, oppigneranti, ejusque hæredibus, adversus creditorem ejusque hæredes, ad pignus, soluto debiti vinculo, restituendum, & regulariter damna, dolo, aut levi culpa data, refarcienda competit, a tempore demum satisfactionis præscriptioni subici; nonnisiq; ab hoc tempore, elapsis triginta annis, in irritum constitui; secundum sanctionem generalem Theodosianam, l. un. Cod. Theodos. de action. certo. temp. fin. l. 3. Cod. de præscr. 30. v. 40. ann. cui, quoad pigneratitiam nostram, minime obstat l. nec creditores. 10. Cod. de pignor. act. ubi *Dioletianus* & *Maximianus*. „Nec creditores, nec qui his successerunt, adversus debitores pignori „quondam res nexas petentes, reddita jure debiti quantitate, vel his non accipientibus, oblata, & consignata, & deposita, longi temporis præscriptione muniri possunt“ uti nec
fimi-

simile argumentum 1. quo minus fructuum, ult. Cod. eodem. Imperatores enim, fateor negare pigneratitiam actionem longo tempore tolli, id est, spatio decem aut viginti annorum; quum vero, de tempore longissimo, quod iis profus erat ignotum, nullum emittant verbum.

Operæ nunc pretium esset, singulorum Interpretum vestigia legere, omniumque decisiones, ad unam revocare decisionem. At tali Labyrintho expediendo, deficient vires, tempus, animus, & vetat jam in nimiam molem accrescens disputatio. Unum est, quod adhuc annotare juvat, quodque inquirenti, fili Ariadnei loco esse poterit. Nimirum, a plurimis animadverto, jus luendi pignoris, & jus pigneratitiæ actionis instituendæ, confundi, ac pro iisdem accipi, dum interim ista duo a se invicem longe distent; luere pignus quid sit, exhibet nobis 1. si reddita. 3. Cod. de luitione pignoris nimirum, rem pignori obligatam liberare a vinculo illo, sive debitum solvendo, sive alio modo satisfaciendo, ut res libera penes Dominum esse queat, aut in alium sine onere transferri atque transire, §. sed & si Rem 5. Inst. de legatis. Huic errori consentaneum erat, ut falso assererent, jus reluendi pignoris ex contractu esse; quum tamen natura cuius pateat, etiam si nullo ex contractu obligatus sit. Luitio pignoris enim, quæ etiam reluitio & repigneratio dicitur, fit per solutionem; solutio autem, atque adeo quoque luitio pignoris, non modo per debitorem, sed & per alium, debitore iubente, vel ignorante, vel invito, fieri potest. princ. Inst. quib. mod. tollitur

obl. Tertius denique ex istis erroribus existit error. Scripserunt, jus istud luendi pignoris, quod adhuc pigneratitiam actionem nuncupaverunt, præscribi triginta annis, a tempore contractus computandis, allegaruntque generalem dispositionem legis 3. Cod. de præscr. 30. v. 40. annar. quæ omnia omnino vult jura longissimo tempore perimi; nihilque, ut hæc præscriptio locum habeat, requirit, nisi negligentiam ejus, cui jus exercendum competebat, per spatium temporis legitimum continuatam.

At vero illud jus reluendi pignoris, natura sua prorsus impræscriptibile est; quum non tam sit jus, quam facultas; non sit jus, ut jus persequendi in judicio quod sibi debetur, quod dicitur actio; sed facultas sit, posita in arbitrio debitoris, & conscientia bona, qua, quo minus utatur, quodcumque volet, nulla ratione impediri potest. Uno verbo, quum sit *actus meræ facultatis* ad cujus exercitium scilicet qualecumque, voluntas agentis unice requiritur, & in quo, nullus igitur ne quidem fingi possit terminus, a quo demum præscriptio currere incipiat. Præterea nequaquam intelligo, quæ negligentia debitori objici possit, qui, quamdiu debitum a se & a debitore ut legitimum agnoscitur, & creditor solutionem non urget, pignus non reluit. Nullibi enim in legibus traditum invenimus, nec ex natura pigneratitii contractus fuit, rem oppigneratam, intra quoddam determinatum tempus, liberari debere.

Si

Si quis adhuc sit, cui his rationibus nondum satisfactum fuerit, ab eo edoceri velim, quid utilitatis, jurisve creditor, ex hac præscriptione consecuturus sit; cum præscriptio nulla sit, ex qua non commodum aliquod præscribenti accedat. Aut id erit, quod simpliciter res liberata fuerit, aut quia insuper Dominium directum vel utile rei pignoratæ in creditorem translatum fuit. Si primum, obfuit sibi magis creditor sua præscriptione quam profuit. Extinctum fuit enim jus illud, ex quo solum rei oppigneratæ retentio ei compete-
bat; quo fit ut iniquus in posterum detentor existens, actionibus ex jure Domini profluentibus efficaciter conveniri possit. Si rem pignoratam hac præscriptione jure Domini creditori acquisitam fuisse prætendis, non jam de præscriptio-
ne extinctiva amplius, sed de acquisitiva quæstio agitur. Quemadmodum autem, ista rei ipsius præscriptio acquisitiva locum habere possit, non video. in d. l. 13. pr. ff. de usurpat. & usuc. ait *Ulpianus* „pignori rem acceptam usu non capimus, quia „pro alieno possidemus” scilicet, creditor non possidet *civili-
ter*; præterea non possidet bona fide, quæ tamen jure cano-
nico requiritur; denique possidet sine justo titulo.

PRÆNOBILISSIMO DOMINO CANDIDATO

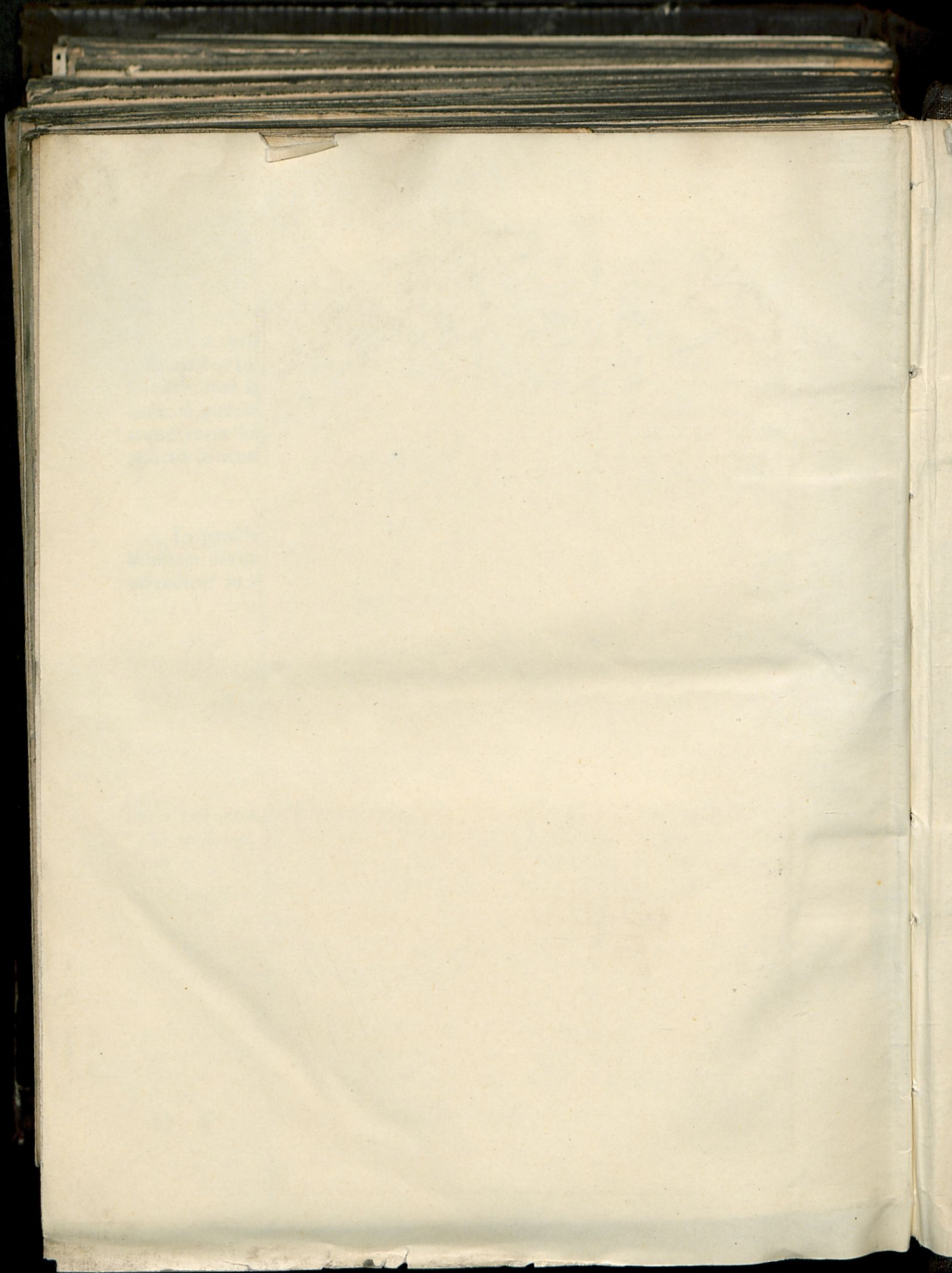
S. P.

P R Æ S E S.

Pauca sunt, quæ Dissertationi Tuæ, proprio Marte abs Te conscriptæ, adjicienda duco. Nullum profecto in ea elaboranda laudem mihi vindicare possum, qui Auctor suasorque tantum, Tibi fui, ut doctrinam de pigneratitiæ actionis præscriptione. difficilem tantisque meliorum Interpretum dissensionibus claram, ex principiis Romanæ jurisprudentiæ exponendam Tibi sumeres Et, quod augurabar, felici eventu ita quidem præstitisti, ut Ordini nostro simul luculentum progressuum Tuorum in legitima scientia documentum obtuleris.

Instat nunc reditus Tuus in patriam. I pede fausto. Fruere nunc in gremio splendidissimæ familie dulcissimis amicitia voluptatibus. Sis diu solatium atque deliciæ Venerandi Parentis, qui propter integritatem vitæ atque præclaram eruditionem ab omnibus bonis colitur atque suspicitur. Justa meritorum præmia aliquando Tibi parabit patria. Ne tamen inter gaudia, quæ Te expectant, atque in strepitu forensi, cui Te immitis, unquam mei immemor sis, pro amicitia, quam mihi spondidisti, vehementer abs Te flagito.

Die XXIV. Augusti a. c. MDCCXCVI.

ULB Halle

3

005 361 877

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
PRÆSCRIPTIONE
ACTIONIS PIGNERATITIÆ

1796, 2.
11

QUAM
CONSENTIENTE ILLUSTRIS ICTORUM ORDINE
PRÆSIDE
VIRO ILLUSTRIS ET CONSULTISSIMO
DOMINO
CHRISTIANO GMELIN
PHIL. ET U. J. D. AC PROF. PUBL. ORDIN.
ERENISS. DUCIS CONSIL. NEC NON SER. MARGGRAY
BRANDENB. AB AULÆ CONS.
PRO GRADU DOCTORIS RITE OBTINENDO
EXAMINI PUBLICO SUBJICIT
AUCTOR
OH. MARCUS SAM. ISAAC MOUSSON
HELVETO-MORGIENSIS.

TUBINGÆ
DIE AUG. MDCLXXXVI.

TYPIS FUESIANIS.